

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 9.7.2021
C(2021) 4997 draft

ANNEX 1

LIITE

asiakirjaan

Komission täytäntöönpanopäätös

Life-ohjelman vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen työohjelman hyväksymisestä

Monivuotinen työohjelma vuosien 2021–2024 Life-ohjelman toteutusta varten

Lyhenteet ja akronyymit.....	2
1. JOHDANTO	5
2. RAKENNE	6
2.1. Alaohjelma ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus” ja siihen liittyvät toiminta-alat	7
2.2. Alaohjelma ”Kiertotalous ja elämänlaatu” ja siihen liittyvät toiminta-alat.....	9
2.3. Alaohjelma ”Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen” ja siihen liittyvät toiminta-alat	12
2.4. Alaohjelma ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan” ja siihen liittyvät toiminta-alat .	14
3. VAROJEN JAKAMINEN.....	17
4. AVUSTUKSET	18
4.1. Hankeavustukset.....	19
4.1.1. Tavanomaiset hankkeet.....	19
4.1.2. Strategiset hankkeet	21
4.1.3. Teknisen tuen hankkeet.....	24
4.1.4. Muut toimet.....	27
4.2. Toimitus- ja valintamenettely hankeavustusten kohdalla.....	28
4.2.1. Yksivaiheinen menettely tavanomaisia hankkeita, teknisen tuen hankkeita ja ”muita toimia” varten	28
4.2.2. Kaksivaiheinen menettely tavanomaisia hankkeita varten	30
4.2.3. Kaksivaiheinen menettely strategisia hankkeita varten	32
4.3. Toiminta-avustukset	34
4.4. Toimitus- ja valintamenettely toiminta-avustusten kohdalla	35
4.5. Ehdotuspyyntöjen ohjeelliset aikataulut.....	37
5. MUUT RAHOITUSMUODOT	38
5.1. Hankintasopimukset	38
5.2. Palkinnot.....	39
5.3. Investointeja tukevat toimet, kuten rahoituksen yhdistäminen.....	39
5.3.1. Tuki ympäristö- ja ilmastoinvestointeja varten annettavan teknisen avun rahoitukseen.....	39
5.3.2. Energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan tehtävien investointien rahoittamiseen myönnettävä tuki.....	41
5.4. Välillisen hallinnon piiriin kuuluvien muiden toimien rahoitustuki	42

5.4.1. Muihin välillisen hallinnon toimiin ympäristön ja ilmaston alalla myönnettävä rahoitustuki	42
5.4.2. Rahoitustuki yksityisen sektorin energiatehokkuusinvestointien aktivoimiseen.....	43
5.5. Muista rahoitusmuodoista rahoitettavat hankkeet, jotka sisällytetään 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun 85 prosenttiin.....	43
6. KUMULATIIVINEN RAHOITUS	44

Lyhenteet ja akronyymit

BEST	Luonnon monimuotoisuutta syrjäisimmillä sekä merentakaisilla alueilla koskeva hankeavustusjärjestelmä
CSA, Koordinointi- ja tukitoimet	Koordinointi- ja tukitoimet
DEEP	Energiatehokkuusriskien vähentämiseksi perustettu tietokanta
EA, Toimeenpanovirasto	Toimeenpanovirasto
EASIN	Euroopan vieraslajien tietoverkosto
EEFIG	Energy Efficiency Financial Institutions Group -asiantuntijaryhmä
EIP	Euroopan investointipankki
ELENA	European Local ENergy Assistance -väline
EIR	Ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon arviointi
EIT	Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti
ETS, Päästökauppajärjestelmä	Päästökauppajärjestelmä
EMAS, Ympäristöjärjestelmä	Ympäristöjärjestelmä
FAO	YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö
FISE	Euroopan metsätietojärjestelmä
TVT	Tieto- ja viestintä- tekniikka
IEA	Kansainvälinen energiajärjestö
IUCN, Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto	Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto
KIC, Osaamis- ja innovaatioyhteisö.....	Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin osaamis- ja innovaatioyhteisö
LUCAS	Maankäytön ja maapeitteen tilastollinen pinta-alatutkimus
MAWP, Monivuotinen työohjelma	Monivuotinen työohjelma
MRVA, Tarkkailu, raportointi, todentaminen ja akkreditointi	Tarkkailu, raportointi, todentaminen ja akkreditointi
NAPCP, Kansallinen ilmansuojeluohjelma	Kansallinen ilmansuojeluohjelma
NECP, Kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma	Kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelma
NEEAP, Kansallinen energiatehokkuuden toimintasuunnitelma	Kansallinen energiatehokkuuden toimintasuunnitelma

NEC, Kansallinen päästöraja..... Kansallinen päästöraja
 PAF, Hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävä toimintasuunnitelma..... Hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävä toimintasuunnitelma
 OA, Muut toimet Muut toimet
 OECD Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
 OEF..... Organisaation ympäristöjalanjälki
 OEFSR..... Organisaation ympäristöjalanjälkeä koskevat toimialasäännöt, OEFSR-säännöt
 PEF Tuotteen ympäristöjalanjälki
 PEFCR..... Tuotteen ympäristöjalanjälkeä koskevat tuoteryhmäsäännöt, PEFCR-säännöt
 PLP Hankkeet, joissa käsitellään tilapäisiä lainsäädännöllisiä ja poliittisia painopisteitä
 RBMP, vesienhoitosuunnitelma..... Vesienhoitosuunnitelma
 SAP, Tavanomainen hanke Tavanomainen hanke
 SGA, Erillinen avustussopimus..... Erillinen avustussopimus
 SIP, Strateginen integroitu hanke Strateginen integroitu hanke
 SMART Täsmällinen, mitattava, saavutettava, realistinen ja aikasidonnainen
 SNAP, Strateginen luontohanke Strateginen luontohanke
 TA-CAP, Teknisen tuen hankkeet jäsenvaltioiden viranomaisten valmiuksien kehittämiseksi Teknisen tuen hankkeet jäsenvaltioiden viranomaisten valmiuksien kehittämiseksi
 TAIEX Teknisen avun tiedonvaihtotoimisto
 TA-PP, Teknisen tuen hankkeet strategisten luontohankkeiden ja strategisten integroitujen hankkeiden valmistelemiseksi Teknisen tuen hankkeet strategisten luontohankkeiden ja strategisten integroitujen hankkeiden valmistelemiseksi
 TA projects, Teknisen tuen hankkeet Teknisen tuen hankkeet
 TA-R, Teknisen tuen hankkeet hankkeiden tulosten toistamiseksi ja laajentamiseksi .. Teknisen tuen hankkeet hankkeiden tulosten toistamiseksi ja laajentamiseksi
 SEUT Sopimus Euroopan unionin toiminnasta
 UNFCCC Ilmastonmuutosta koskeva Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimus
 UNEP..... YK:n ympäristöohjelma
 WHO..... Maailman terveysjärjestö
 WISE Euroopan vesitietojärjestelmä

1. JOHDANTO

Ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1293/2013 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2021/783, jäljempänä 'Life-asetus', 3 artiklassa todetaan: "Life-ohjelman yleisenä tavoitteena on edistää siirtymistä kestäväan, kiertotalouteen perustuvaan, energiatehokkaaseen, uusiutuvaan energiaan perustuvaan, ilmastoneutraaliin ja ilmastonmuutoksen kestäväan talouteen, jotta voidaan suojella, ennallistaa ja parantaa ympäristön laatua, mukaan lukien ilma, vesi ja maaperä, pysäyttää ja kääntää luonnon monimuotoisuuden vähenemisen ja torjua ekosysteemien rappeutumista myös tukemalla Natura 2000 -verkoston toteutusta ja hallinnointia ja siten edistää kestävää kehitystä. Life-ohjelmasta tuetaan myös SEUT 192 artiklan 3 kohdan mukaisesti hyväksytyjen yleisten toimintaohjelmien toteutusta."

Tältä osin Life-ohjelma kokonaisuutena vastaa täysin Euroopan vihreän kehityksen ohjelman¹ tavoitteita. Ohjelman tavoitteena on

- tehdä EU:sta oikeudenmukainen ja vauras yhteiskunta, jonka talous on moderni, resurssitehokas ja kilpailukykyinen ja jossa kasvihuonekaasujen nettopäästöistä pyritään eroon vuoteen 2050 mennessä ja kasvuun pyritään lisäämättä resurssien käyttöä
- suojella, hoitaa ja lisätä EU:n luonnonpääomaa sekä suojella kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia ympäristöön ja ilmastoon liittyviltä riskeiltä ja ympäristövaikutuksilta.

Life-ohjelma edistää näitä painopisteitä neljän alaohjelmansa kautta erityisesti

- edistämällä luonnonvaraisten eläinten ja kasvien elinympäristöjen ja lajien häviämisen pysäyttämistä ja tämän suuntauksen kääntämistä koskevien EU:n tavoitteiden täytäntöönpanoa kaikilla aloilla ja vuoteen 2030 ulottuvan biodiversiteettistrategian tavoitteiden saavuttamista
- tukemalla siirtymistä kiertotalouteen ja EU:n luonnonvarojen, muun muassa ilman, maaperän ja veden, laadun suojelua ja parantamista
- tukemalla vuoteen 2030 ulottuvien energia- ja ilmastopolitiikkaa koskevien puitteiden, ilmastoneutraaliutta vuoteen 2050 mennessä koskevan EU:n tavoitteen ja uuden ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevan EU:n strategian täytäntöönpanoa
- kehittämällä valmiuksia, edistämällä investointeja ja tukemalla energiatehokkuuteen ja pienimuotoisiin uusiutuvan energian lähteisiin keskittyvien politiikkojen täytäntöönpanoa.

Tässä vuosien 2021–2024 monivuotisessa työohjelmassa otetaan huomioon aiemmista Life-ohjelmista saadut kokemukset ja työohjelman valmistelun yhteydessä toteutettujen sidosryhmien kuulemisten tulokset.

Työohjelma sisältää Life-asetuksella käyttöön otetut uudistukset, muun muassa seuraavat:

- Vahvistetaan luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevia toimia laajentamalla niiden soveltamisalaa ja tukemalla koordinoituja toimintaohjelmia jäsenvaltioissa. Näin edistetään luonnon monimuotoisuutta koskevaa tavoitetta, jonka mukaan monivuotisesta rahoituskehiksestä osoitetaan 7,5 prosenttia vuonna 2024 ja

¹ COM(2019) 640 final.

10 prosenttia vuosina 2026 ja 2027 luonnon monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden edistämiseen².

- Pyritään osoittamaan 61 prosenttia menoista ilmastotavoitteiden tukemiseen, mikä vastaa tavoitetta ilmastoneutraaliuden saavuttamisesta vuoteen 2050 mennessä.
- Parannetaan energiatehokkuutta ja uusiutuvia energialähteitä koskevia toimia.
- Laajennetaan mahdollisuuksia synergiaan muiden rahastojen ja ohjelmien kanssa erityisesti huippuosaamismarkin ja kumulatiivisen rahoituksen kautta.
- Lisätään vaikutusta yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen tekemällä yhteistyötä Horisontti Eurooppa -ohjelmaa ja erityisesti sen Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa tukevien missioiden (ilmastonmuutokseen sopeutuminen, ilmastoneutraalit kaupungit, valtameret ja maaperä) kanssa.
- Laajennetaan maantieteellistä soveltamisalaa, johon kuuluvat merentakaiset maat ja alueet.

Monivuotinen työohjelma kattaa ajanjakson 1. tammikuuta 2021 – 31. joulukuuta 2024.

Työohjelman rakenne noudattaa Life-asetuksen 18 artiklan 2 kohdassa määriteltyä sisältöjen luetteloa, ja siinä käsitellään alaohjelmia erikseen vain tarvittaessa.

Siinä vahvistetaan yksityiskohtaiset puitteet komission täytäntöönpanovallan käytölle ja esitetään katsaus Life-ohjelman toimista neljän vuoden aikana, mikä helpottaa mahdollisten sidosryhmien osallistumista.

Pääosan Life-ohjelman toimista toteuttavat suoraan komission yksiköt tai toimeenpanovirasto. Toimeenpanovirasto toimii komission määrittämän valtuutuksen rajoissa ja sen valvonnassa. Kokonaisvastuu ohjelmasta on komissiolla.

2. RAKENNE

Life-asetuksen 4 artiklan mukaan Life-ohjelma on jaettu kahteen toiminta-alaan – Ympäristö ja Ilmastotoimet – ja neljään alaohjelmaan:

1. Toiminta-alaan ”Ympäristö” kuuluvat
 - alaohjelma ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus”
 - alaohjelma ”Kiertotalous ja elämänlaatu”.
2. Toiminta-alaan ”Ilmastotoimet” kuuluvat
 - alaohjelma ”Ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen”
 - alaohjelma ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan”.

Tämän monivuotisen työohjelman keston ajaksi toiminta-alalle ”Ympäristö” osoitetaan 1 801 000 000 euron määrärahat ja toiminta-alalle ”Ilmastotoimet” 1 032 500 000 euron määrärahat.³

Kunkin alaohjelman tavoitteet ja toiminta-alat on kuvattu jäljempänä.

2 Ks. Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välinen toimielinten sopimus, tehty 16 päivänä joulukuuta 2020, talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta sekä uusista omista varoista, mukaan lukien etenemissuunnitelma uusien omien varojen käyttöönottamiseksi (EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 28).

3 Nämä määrät eivät sisällä tukimenoja, joiden määrä on 106 miljoonaa euroa tällä monivuotisen työohjelman kaudella.

Komissio pyrkii kunkin alaohjelman täytäntöönpanossa varmistamaan, että missään toimessa ei vihreän valan mukaisesti aiheuteta vahinkoa⁴ eikä heikennetä muiden alaohjelmien tavoitteita⁵. Samalla komissio pyrkii kehittämään synergioita kokonaisvaltaisen ympäristöä koskevan näkemyksen saavuttamiseksi.

2.1. Alaohjelma ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus” ja siihen liittyvät toiminta-alat

Life-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa vahvistettujen ohjelman erityistavoitteiden mukaisesti alaohjelman ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus” tavoitteena on

- kehittää, demonstroida ja edistää innovatiivisia tekniikoita, menetelmiä ja lähestymistapoja (mukaan lukien luontopohjaiset ratkaisut ja ekosysteemiin perustuvat lähestymistavat) luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevan tai siihen liittyvän unionin lainsäädännön ja politiikan puitteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi sekä edistää tietopohjaa ja parhaiden käytäntöjen soveltamista, myös tukemalla Natura 2000 -verkostoa
- tukea asiaankuuluvan luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin lainsäädännön ja politiikan kehittämistä, täytäntöönpanoa ja seurantaa sekä sen täytäntöönpanon valvontaa (mukaan lukien hallinnon parantaminen kaikilla tasoilla), erityisesti vahvistamalla julkisten ja yksityisten toimijoiden valmiuksia ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista ottaen asianmukaisesti huomioon myös kansalaistieteen⁶ mahdollisen panoksen
- lisätä onnistuneiden ratkaisujen tai lähestymistapojen laajamittaista käyttöönottoa luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin lainsäädännön ja politiikan täytäntöönpanemiseksi toistamalla tuloksia, sisällyttämällä tavoitteet muihin politiikkoihin ja julkisen ja yksityisen sektorin käytäntöihin, saamalla liikkeelle investointeja sekä parantamalla rahoituksen saatavuutta.

Life-ohjelma on ollut keskeinen lintu- ja luontotyyppidirektiivien täytäntöönpanoa tukeva työkalu vuodesta 1992 saakka. Lisäksi se on ollut keskeisessä – ja joissakin tapauksissa ratkaisevassa – asemassa varmistettaessa Natura 2000 -verkoston perustamista.

Luonnonsuojeludirektiivien toimivuustarkastuksessa⁷, toimintasuunnitelmassa luontoa, ihmisiä ja taloutta varten⁸ sekä vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa⁹ korostetaan tarvetta lisätä luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvää rahoitusta.

⁴ Ks. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>

⁵ Esimerkiksi ottamalla huomioon Euroopan komission kestävään rahoitukseen liittyvän työn, kuten EU:n kestävyysluokitusjärjestelmän (https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_fi).

⁶ Suuren yleisön jäsenten tekemä tieteellinen työ, jota tehdään usein yhteistyössä ammattitutkijoiden ja tieteellisten laitosten kanssa tai niiden johdolla.

⁷ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja SWD(2016) 472 final, *Fitness-check of the EU Nature Legislation (Birds and Habitats Directives) Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds and Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora*, jäljempänä ’lintu- ja luontotyyppidirektiivien toimivuustarkastus’, SWD(2016) 472 final, 16.12.2016.

⁸ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: *Toimintasuunnitelma luontoa, ihmisiä ja taloutta varten*, COM(2017) 198 final, 27.4.2017.

⁹ COM(2019) 640 final. Ks. https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_fi

Alaohjelmassa ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus” edistetään Euroopan unionin meren, makean veden ja maa-alueiden ekosysteemeihin sisältyvän luonnonpääoman suojelemiseen, ylläpitämiseen ja ennallistamiseen liittyviä, biologista monimuotoisuutta koskevassa yleissopimuksessa 10 ja Bernin yleissopimuksessa 11 määriteltyjä unionin tavoitteita. Siinä edistetään erityisesti vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian 12, EU:n lintudirektiivin 13, EU:n luontodirektiivin 14 ja haitallisia vieraslajeja koskevan asetuksen 15 tavoitteiden sekä meristrategiapuitedirektiivin 16, vesipuitedirektiivin 17 ja syrjäisimpiä alueita koskevan EU-strategian 18 puitteissa asetettujen asiaankuuluvien tavoitteiden saavuttamista.

Alaohjelmaan ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus” kohdennetaan 1 103 500 000 euron ohjeelliset määrärahat vuosiksi 2021–2024.

Alaohjelma ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus” toteutetaan pääasiassa seuraavanlaisin toimin:

1. Jatketaan perinteistä alhaalta ylöspäin suuntautuvaa lähestymistapaa, jonka tavoitteena on toteuttaa konkreettisia ja vaikuttavia toimenpiteitä lajien ja luontotyyppien suojelun tason, ekosysteemien terveyden ja niihin liittyvien palvelujen parantamiseksi tavanomaisten hankkeiden yhteisrahoituksen avulla (ks. jäljempänä kohta 4.1.1.). Kaikki tavanomaiset hankkeet olisi suunniteltava siten, että niiden täytäntöönpanon suorana tuloksena saadaan aikaan lajeille, luontotyypeille ja ekosysteemeille sekä niihin liittyville palveluille konkreettisia parannuksia, jotka määritellään täsmällisten ja mitattavien (SMART-) tavoitteiden pohjalta. Tavanomaisissa hankkeissa keskitytään yleisesti 1) aluekohtaisiin suojelu- ja ennallistamistoimenpiteisiin (”tilaa luonnolle”) ja 2) lajeihin ja ekosysteemeihin/luontotyypeihin kohdistettaviin muihin erityistoimenpiteisiin kuin aluekohtaisiin toimenpiteisiin (”unionin lajien ja luontotyyppien suojelu”).
2. Jatketaan integroitua lähestymistapaa, jolla tuetaan kansallisten tai alueellisten hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien¹⁹ ja muiden luonnon monimuotoisuutta koskevaan politiikkaan liittyvien EU:n suunnitteluvälineiden täysimääräistä täytäntöönpanoa strategisten luontohankkeiden avulla (ks. jäljempänä

10 Hyväksytty neuvoston päätöksellä 93/626/ETY, tehty 25 päivänä lokakuuta 1993, biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tekemisestä (EYVL L 309, 13.12.1993, s. 1).

11 Yleissopimus Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta, hyväksytty Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen tekemisestä 3 päivänä joulukuuta 1981 tehdyllä neuvoston päätöksellä 82/72/ETY (EYVL L 38, 10.2.1982, s. 1).

12 Ks. https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_fi

13 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY, annettu 30 päivänä marraskuuta 2009, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (EUVL L 20, 26.1.2010, s. 7).

14 Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7).

15 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1143/2014, annettu 22 päivänä lokakuuta 2014, haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennalta ehkäisemisestä ja hallinnasta (EUVL L 317, 4.11.2014, s. 35).

16 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/56/EY, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista (meristrategiapuitedirektiivi) (EUVL L 164, 25.6.2008, s. 19).

17 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista (EYVL L 327, 22.12.2000, s. 1).

18 Ks. komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille: *Vahvempi ja uudistettu strateginen kumppanuus EU:n syrjäisimpien alueiden kanssa*, COM(2017) 623 final.

¹⁹ Otettu käyttöön direktiivin 92/43/ETY 8 artiklan nojalla.

kohta 4.1.2.). Strategisiin luontohankkeisiin kuuluu valmiuksien kehittämiseen ja valtavirtaistamiseen liittyviä toimia, joissa muun muassa mobilisoidaan muita rahoituslähteitä luonnon ja luonnon monimuotoisuuden hyväksi. Strategisiin luontohankkeisiin voi sisältyä myös erityisiä suojelutoimia, erityisesti jos niitä ei voida tukea ottamalla käyttöön lisärahoitusta muista EU:n rahoitusohjelmista (ks. jäljempänä strategisia luontohankkeita koskeva kohta 4.1.2.).

3. Jäsennelty lähestymistapa, jolla tuetaan erityisten poliittisten prioriteettien täytäntöönpanoa ”muihin toimiin” kuuluvien erityisten ehdotuspyyntöjen avulla (ks. jäljempänä kohta 4.1.4.).
4. Teknisen tuen hankkeet, jotka on määritelty jäljempänä kohdassa 4.1.3.

Edellä mainittujen tyyppiset toimet voivat koskea

- (1) toimenpiteitä, joilla edistetään ja tuetaan aluekohtaista suojelua ja ennallistamista (”tilaa luonnolle”)
- (2) lajeihin kohdistettavia erityisiä lisätoimenpiteitä (”lajiemme suojelu”)
- (3) hallinnointia, jolla helpotetaan käyttäytymisen ja/tai käytäntöjen muuttamista, maaperän, maan ja vesivarojen hallintaa – myös merialueilla – sekä luonnonvarojen suojelemista muun muassa tukemalla vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian²⁰ ja tulevan Euroopan metsästrategian täytäntöönpanoa luonnon monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden valtavirtaistamiseksi asiaankuuluvilla aloilla, valmiuksien kehittämiseksi kaikilla tasoilla sekä luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevan tietopohjan parantamiseksi muun muassa seurantaa, kirjanpitoa ja raportointia, arviointia ja jälkiarviointia varten
- (4) ympäristövaatimusten noudattamisen varmistamista ja oikeussuojakeinoja.

Edellä mainituilla toimilla pyritään muun muassa EU:n luontotyyppidirektiivin, lintudirektiivin ja haitallisia vieraslajeja koskevan asetuksen täytäntöönpanoon, pölyttäjien vähenemissuuntauksen kääntämiseen, rappeutuneiden ja hiilipitoisten ekosysteemien ennallistamiseen sekä metsien terveyden ja kestävyuden parantamiseen.

2.2. Alaohjelma ”Kiertotalous ja elämänlaatu” ja siihen liittyvät toiminta-alat

Alaohjelman ”Kiertotalous ja elämänlaatu” erityistavoitteet ovat

- kehittää, demonstroida ja edistää innovatiivisia tekniikoita, menetelmiä ja lähestymistapoja ympäristöä koskevan unionin lainsäädännön ja politiikan tavoitteiden saavuttamiseksi sekä edistää tietopohjaa ja tarvittaessa parhaiden käytäntöjen soveltamista
- tukea asiaan liittyvän unionin ympäristölainsäädännön ja -politiikan kehittämistä, täytäntöönpanoa, seurantaa ja täytäntöönpanon valvontaa – mukaan lukien hallinnon parantaminen kaikilla tasoilla – erityisesti vahvistamalla julkisten ja yksityisten toimijoiden valmiuksia ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista
- lisätä onnistuneiden teknisten ja politiikkaan liittyvien ratkaisujen laajamittaista käyttöönottoa unionin ympäristölainsäädännön ja -politiikan täytäntöönpanemiseksi toistamalla tuloksia, sisällyttämällä tavoitteet muihin politiikkoihin ja julkisen ja

²⁰ COM(2019) 640 final.

yksityisen sektorin käytäntöihin, saamalla liikkeelle investointeja sekä parantamalla rahoituksen saatavuutta.

Tämän alaohjelman tavoitteena on helpottaa siirtymistä kestäväan, kiertotalouteen perustuvaan, energiatehokkaaseen ja ilmastonmuutoksen kestäväan talouteen, saavuttaa myrkytön ympäristö sekä suojella, ennallistaa ja parantaa ympäristön laatua.

Se edistää asiaankuuluvien Euroopan unionin prioriteettien saavuttamista

- vähentämällä resurssien kulutusta ja helpottamalla siirtymistä kestäväan, kiertotalouteen perustuvaan, myrkyttömään, energiatehokkaaseen ja ilmastonmuutosta kestäväan ympäristöön
- kehittämällä kiertotalouden järjestelmiä uuden kiertotalouden toimintasuunnitelman²¹ mukaisesti sekä noudattamalla sen painopistettä, joka liittyy kestäviin tuotteisiin, materiaali- ja energiaintensiivisiin aloihin ja kiertotalouden liiketoimintamalleihin arvon säilyttämiseksi; erityistä huomiota kiinnitetään EU:n syrjäisimpien alueiden ja saarten hankkeisiin
- vähentämällä jätteiden syntymistä jätepuitedirektiivin 22 mukaisesti ja vähentämällä vaarallisia jätteitä ottaen huomioon EU:n Baselin yleissopimuksen 23 mukaisen sitoumuksen
- parantamalla jätehuoltoa jätteiden keräämisen ja varastoinnin, hyödyntämisvaihtoehtojen ja elinkaaren lopun hävittämisen osalta, myös saarilla, syrjäisillä rannikko- tai maa-alueilla sekä syrjäisimmillä alueilla, joilla jätehuolto on erityisen haasteellista
- vähentämällä ilmaan ja meriin joutuvia epäpuhtauspäästöjä ja takaamalla EU:n kansalaisille puhdas ilma ja puhtaat meret EU:n säännösten ja nollapäästötoimintasuunnitelman tavoitteiden mukaisesti
- saavuttamalla ja säilyttämällä unionin vesistöjen hyvän tilan
- varmistamalla puhtaan pintaveden ja pohjaveden riittävä määrä ihmisille ja muille lajeille, muun muassa lisäämällä veden käytön tehokkuutta
- vähentämällä vaarallisten kemikaalien tuotantoa, käyttöä ja päästöjä sekä ihmisten ja ympäristön altistumista näille kemikaaleille
- edistämällä turvalliseksi ja kestäväksi suunniteltujen aineiden, materiaalien ja tuotteiden kehittämistä, kaupallistamista ja käyttöönottoa
- vähentämällä haitallisille melutasoille altistumista
- suojelemalla EU:n maaperän laatua, ehkäisemällä maaperän pilaantumista ja parantamalla maaperän sietokykyä ilmastouhkien varalta sekä torjumalla aavikoitumista maaperän hoidon ja maankäytön kestävien käytäntöjen avulla, puhdistamalla pilaantunutta maaperää ja lisäämällä valmiuksia parantaa veden laatua vähentäen nitraattivuotoja ja päästöjä hiilen varastoinnin avulla sekä ehkäisemällä ja vähentämällä maaperän sulkemista.

Alaohjelmaan ”Kiertotalous ja elämänlaatu” kohdennetaan 697,5 miljoonan euron ohjeelliset määrärahat vuosiksi 2021–2024.

21 COM(2020) 98 final: Uusi kiertotaloussuunnitelma – Puhtaamman ja kilpailukykyisemmän Euroopan puolesta.

22 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta.

23 <http://www.basel.int/TheConvention/Overview/TextoftheConvention/tabid/1275/Default.aspx>

Tällä summalla rahoitetaan pääasiassa tavanomaisia hankkeita, strategisia integroituja hankkeita ja muita toimia, joissa keskitytään seuraaviin:

- Kiertotalous, mukaan lukien jätteiden hyödyntäminen, jotta voidaan nopeuttaa siirtymistä kohti kiertoon perustuvaa, ilmastoneutraalia, kestäväää ja myrkytöntä ympäristöä, jossa
 - ✓ tuotteiden, materiaalien ja resurssien arvo maksimoidaan ja se säilyy taloudessa mahdollisimman kauan
 - ✓ tuotteiden valmistus ja käyttö on kestäväää
 - ✓ jätteen syntyminen ja haitallisten aineiden esiintyminen minimoidaan.

Tähän sisältyvät toimet, jotka koskevat turvalliseksi ja kestäväksi suunniteltuja tuotteita ja kiertoon perustuvaa ja kestäväää tuotantoa ja kulutusta, sekä toimet, joilla lisätään materiaalien ja tuotteiden korjaamista, uudelleenkäyttöä, uudelleentalmistusta ja kierrätystä. Tähän kuuluu kestäviä teknologioita, välineitä ja lähestymistapoja, joita kehitetään kestävään sinisen talouden alalla, kuten avomerellä olevien uusiutuvan energian infrastruktuurien kierrätettävyyden parantaminen tai kalastusverkkojen ja kalastuksen ja vesiviljelyn sivutuotteiden (esimerkiksi kalansuomujen ja simpukankuorten) korjaaminen tai uudelleentalmistus.

Kiertotalouteen kuuluu myös toimia, joilla tuetaan kiertotalouden liiketoimintamallien²⁴ sekä sellaisten lyhyempien ja monipuolisempien toimitusketjujärjestelmien kehittämistä, joilla minimoidaan ympäristövaikutukset ja vähennetään ulkoista riippuvuutta. Niiden olisi perustuttava kattaviin toimenpiteisiin, jotka kohdistuvat tuotteiden ja materiaalien koko elinkaareen.

Jätteiden hyödyntämisen osalta tähän sisältyy jätehierarkian mukaisia toimia, joilla ehkäistään jätettä, lisätään tuotteiden korjausta ja uudelleentalmistusta, parannetaan jätevirtojen lajittelua ja puhdistusta sekä lisätään materiaalien ja tuotteiden turvallista ja laadukasta kierrätystä luotettavien ja laajalle levinneiden erilliskeräysjärjestelmien pohjalta.

Erityistä huomiota kiinnitetään – suuri resurssien käyttö ja kiertotalouspotentiaali huomioon ottaen – keskeisiin tuotteiden arvoketjuihin²⁵, kuten tekstiileihin, kemikaaleihin (muovit mukaan luettuna), rakentamiseen ja rakennuksiin, elektroniikkaan ja tietö- ja viestintäteknikkaan (TVT) sekä akkuihin ja ajoneuvoihin, toimissa, joita on toteutettava asiaankuuluvien elinkaarien kaikissa vaiheissa ja joihin osallistuvat kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät.

- Ympäristö ja terveys: luonnonvarojen ja raaka-aineiden pitkäaikaiseen suojeluun, ympäristöystävälliseen tavaroiden tuotantoon ja palvelujen tarjoamiseen perustuva kestävä hallinnointi, jonka tarkoituksena on poistaa, ehkäistä tai minimoida haitalliset ja negatiiviset vaikutukset unionin kansalaisten terveyteen ja hyvinvointiin ja parantaa heidän elämänlaatuaan sekä poistaa, ehkäistä tai minimoida haitalliset ja negatiiviset vaikutukset ympäristöön ja sen meri- ja maa-alueiden ekosysteemeihin, mukaan lukien seuraavat:
 - vesi ja meret: pohja- ja pintaveden laadun suojelu ja parantaminen sekä veden ja meren epäpuhtauksien ehkäiseminen ja poistaminen kaikkien unionin vesistöjen, mukaan lukien kosteikot ja meriympäristö, hyvä kemiallisen ja ekologisen tilan

²⁴ Liiketoimintamallit, jotka on suunniteltu pitämään tuotteet ja materiaalit käytössä mahdollisimman pitkään ja tehostamaan niiden käyttöä, jotta niistä saadaan mahdollisimman suuri hyöty.

²⁵ Määritelty asiakirjassa COM(2020) 98 final.

saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä veden määrän aktiivinen suojaaminen ja kaikkien siihen liittyvien paineiden vähentäminen

- ilma ja melu: ilmansuojelu ja ilmanlaadun parantaminen ilman epäpuhtauksien ja melun ehkäisemisen ja/tai vähentämisen avulla erityisesti kaupunkiympäristössä
- maaperä: maaperän terveyden ennallistaminen, korjaaminen, suojelu ja parantaminen luonnollisten tai hoidettujen ekosysteemien rajojen sisällä ekosysteemipalvelujen tarjoamiseksi erityisesti kasvien ja eläinten tuottavuuden sekä veden ja ilman laadun ylläpitämiseksi tai parantamiseksi, ihmisten terveyden ja elinympäristöjen tukemiseksi ja maaperän häviämisen ehkäisemiseksi
- kemikaalien käsittely: kemiallisten aineiden ja seosten kestävämpi käyttö sekä sellaisenaan että esineissä ja lopputuotteissa (mukaan lukien torjunta-aineet, lannoitteet, mikrobilääkkeet ja nanomateriaalit), paremmat tiedot lopputuotteiden kemiallisesta sisällöstä sekä tapaturmien ehkäisy ja niihin liittyvät, tietoon perustuvat hankinnat (mukaan lukien kemikaaliriskien hallinta sekä materiaalien kierron ja ilmastonmuutoksen välisten yhteyksien edistäminen).
- Ympäristöhallinnon hankkeet, joilla kannustetaan käyttäytymisen muuttamiseen. Näin tuetaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ²⁶ täytäntöönpanoa, valmiuksien kehittämistä kaikilla tasoilla, myös kansalaisyhteiskunnan osalta, ympäristötavoitteiden valtavirtaistamista, kiertotalouteen perustuvia ja resurssitehokkuuteen liittyviä toimia asiaankuuluvilla aloilla sekä ympäristöä koskevan tietopohjan parantamista, mukaan lukien investointien viherryttäminen, ympäristön seuranta, kirjanpito ja raportointi sekä politiikan seurannan, arvioinnin ja jälkiarvioinnin edistäminen.
- Kattava aloite Uusi eurooppalainen Bauhaus. Kyseessä on ympäristö-, talous- ja kulttuurihanke, jossa yhdistetään suunnittelu, kestävyys, saavutettavuus ja kohtuuhintaisuus Euroopan vihreän kehityksen ohjelman toteuttamisen helpottamiseksi. Aloitteessa otetaan huomioon myös luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät tekijät.

2.3. Alaohjelma ”Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen” ja siihen liittyvät toiminta-alat

Alaohjelman ”Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen” erityiset tavoitteet ovat seuraavat:

- kehittää, demonstroida ja edistää innovatiivisia tekniikoita, menetelmiä ja lähestymistapoja ilmastotoimia koskevan unionin lainsäädännön ja politiikan tavoitteiden saavuttamiseksi sekä edistää tietopohjaa ja parhaiden käytäntöjen soveltamista
- tukea asiaan liittyvän, unionin ilmastotoimia koskevan lainsäädännön ja politiikan kehittämistä, täytäntöönpanoa ja seuranta sekä täytäntöönpanon valvontaa – mukaan lukien hallinnon parantaminen kaikilla tasoilla – erityisesti vahvistamalla julkisten ja yksityisten toimijoiden valmiuksia ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista
- lisätä onnistuneiden teknisten ja politiikkaan liittyvien ratkaisujen laajamittaista käyttöönottoa unionin ilmastotoimia koskevan lainsäädännön ja politiikan täytäntöönpanemiseksi toistamalla tuloksia, sisällyttämällä tavoitteet muihin

²⁶ COM(2019) 640 final.

politiikkoihin ja julkisen ja yksityisen sektorin käytäntöihin, saamalla liikkeelle investointeja sekä parantamalla rahoituksen saatavuutta.

Life-ohjelma edistää unionin muuttamista ilmastoneutraaliksi ja ilmastomuutoksen kestäväksi yhteiskunnaksi tukemalla Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan²⁷ kuuluvan EU:n ilmastopolitiikan täytäntöönpanoa ja valmistelemalla EU:ta tulevien vuosien ja vuosikymmenten ilmastohaasteisiin.

Alaohjelmaan ”Ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen” vuosina 2021–2024 osoitettavat ohjeelliset määrärahat ovat 505,5 miljoonaa euroa. Suurin osa käytetään avustuksiin, erityisesti mutta ei yksinomaan tavanomaisiin hankkeisiin ja strategiaan integroituihin hankkeisiin.

Alaohjelman toiminta-alat ovat seuraavat:

- ilmastomuutoksen hillitseminen
 - kasvihuonekaasupäästöjen, myös fluorattujen kasvihuonekaasujen ja otsonia tuhoavien aineiden, vähentäminen EU:n ilmastoneutraaliustavoitteen mukaisesti sekä energiatehokkuuden parantaminen, mukaan lukien vähähiilisten tai energiatehokkaiden tuotteiden ja palvelujen kehittämistä ja käyttöönottoa koskevan toimintapolitiikan ja markkinakehyksen käsittely ja liikennealan siirtymän edistäminen
 - päästökauppajärjestelmän toiminnan parantaminen
 - tuki kestäville maan, metsän, maaperän, merten ja valtamerten hallintakäytännöille, jotka vähentävät päästöjä tai poistavat hiilidioksidia ilmakehästä
 - ratkaisujen kehittäminen ja edistäminen hiilidioksidin poistamiseksi/sitomiseksi ilmakehästä; hiilen talteenotto ja poistaminen voivat olla luontoon perustuvia ja niihin voi liittyä kunnostushankkeita, tai ne voivat perustua varastointiin tietyissä pitkäaikaisissa välineissä tai kestävien tuotteiden käyttöön
- ilmastomuutokseen sopeutuminen
 - tuki sopeutumiseen liittyvän politiikan kehittämiseen sekä sopeutumisstrategioiden ja -suunnitelmien parantaminen kaikilla tasoilla ja kaikilla aloilla uuden ilmastomuutokseen sopeutumista koskevan EU:n strategian²⁸ mukaisesti;
 - sopeutumisen mallintamiseen, riskinarviointiin, hallinnointiin ja päätöksenteon tukemiseen käytettävien huipputason työkalujen ja ratkaisujen parantaminen, edistäminen ja skaalaaminen; sopeutumisen seuranta, raportointi ja arviointi; hankkeiden ennakoarviointivälineet, joiden avulla voidaan paremmin tunnistaa sopeutumis- ja ennaltaehkäisyhankkeiden sivuhyödyt ja myönteiset vaikutukset talouteen
 - tuki toteuttamiskelpoisten luontoon perustuvien ratkaisujen käyttöönottoon maa-, rannikko- ja merialueiden hallinnassa muun muassa arviointien, ohjauksen, valmiuksien kehittämisen sekä asianmukaisten taloudellisten lähestymistapojen ja tuotteiden avulla

²⁷ COM(2019) 640 final.

²⁸ COM(2021) 82 final.

- lähestymistavat ja ratkaisut kaupunkien ja alueiden sopeuttamiseksi ilmastomuutokseen, erityisesti kaupunginjohtajien EU:n ja maailmanlaajuisen energia- ja ilmastopimuksen sekä Euroopan ilmastopimuksen tukemiseksi
- lähestymistavat ja ratkaisut, joilla varmistetaan laadukkaan makean veden vakaa ja turvallinen saatavuus, ehkäistään kuivuutta, vähennetään veden käyttöä, suojellaan ja kunnostetaan kosteikkoja sekä ehkäistään tulvia
- ratkaisut infrastruktuurin ja rakennusten ilmastokestävyyden parantamiseksi, muun muassa sinivihreän infrastruktuurin käyttö ja standardointielinten kanssa tehtävä yhteistyö
- tuki äärimmäisiin sääoloihin valmistautumiseen erityisesti paikallistasolla ja syrjäisimmillä alueilla
- rahoitusvälineiden ja innovatiivisten ratkaisujen edistäminen ilmastoon liittyvien riskien käsittelemiseksi sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön edistäminen vakuuttamattomien ilmastoon liittyvien taloudellisten tappioiden osuuden pienentämiseksi, esimerkiksi parantamalla ilmastoon liittyviä taloudellisia tappioita koskevien tietojen keruuta ja saatavuutta
- ilmastomuutoksen hallinta ja tiedottaminen, johon kuuluu ilmastomuutoksen hillitsemistä tai siihen sopeutumista edistäviä toimia:
 - kannustetaan muuttamaan käyttäytymistä ja käytäntöjä sekä parannetaan kansalaisten tietämystä ja tietoisuutta erityisesti tukemalla eurooppalaisen ilmastopimuksen²⁹ täytäntöönpanoa valtavirtaistamalla päästövähennys- ja resurssitehokkuustoimia asiaankuuluvilla aloilla
 - kehitetään ja pannaan täytäntöön ilmasto- ja energiastrategioita tai vuosisadan puoleenväliin ulottuvia strategioita paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla
 - parannetaan kasvihuonekaasuihin liittyvää seurantaa, kirjanpitoa ja raportointia sekä edistetään politiikan seurantaa, arviointia ja jälkiarviointia
 - tiedotetaan parhaista käytännöistä sekä lisätään tietoisuutta ilmastomuutoksen hillitsemisestä ja siihen sopeutumisesta, myös infrastruktuuri-investointien ja -politiikkojen ilmastokestävyyden varmistamisesta
 - kehitetään ilmastopalveluja ja edistetään ilmastotiedettä
 - kehitetään ja edistetään kestäviä rahoitusvälineitä sekä tuetaan ilmastodiplomatiaa.

Alaohjelma ”Ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen” voi kattaa energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan liittyviä toimia siltä osin kuin ne eivät kuulu alaohjelman ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan” ehdotuspyyntöihin samana vuonna.

2.4. Alaohjelma ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan” ja siihen liittyvät toiminta-alat

Alaohjelman ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan” erityiset tavoitteet ovat seuraavat:

- kehittää, demonstroida ja edistää innovatiivisia tekniikoita, menetelmiä ja lähestymistapoja kestävään uusiutuvaan energiaan siirtymistä ja energiatehokkuuden

²⁹ COM(2019) 640 final.

lisäämistä koskevan unionin lainsäädännön ja politiikan tavoitteiden saavuttamiseksi sekä edistää tietopohjaa ja parhaiden käytäntöjen soveltamista

- tukea asiaan liittyvän unionin kestäväan uusiutuvaan energiaan siirtymistä tai energiatehokkuuden lisäämistä koskevan lainsäädännön ja politiikan kehittämistä, täytäntöönpanoa ja seurantaa sekä täytäntöönpanon valvontaa – mukaan lukien hallinnon parantaminen kaikilla tasoilla – erityisesti vahvistamalla julkisten ja yksityisten toimijoiden valmiuksia ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista
- lisätä onnistuneiden teknisten ja politiikkaan liittyvien ratkaisujen laajamittaista käyttöönottoa, jotta voidaan panna täytäntöön unionin lainsäädäntö, joka koskee siirtymistä kestäväan uusiutuvaan energiaan tai energiatehokkuuden lisäämistä, toistamalla tuloksia, sisällyttämällä tavoitteet muihin politiikkoihin ja julkisen ja yksityisen sektorin käytäntöihin, saamalla liikkeelle investointeja sekä parantamalla rahoituksen saatavuutta.

Tällä alaohjelmalla rahoitetaan toimia, jotka vastaavat erityisiä aiheita, jotka määritetään ensisijaisten aiheiden luetteloon perustuvissa vuotuisissa ehdotuspyynnöissä. Muita energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan liittyviä toimia, jotka eivät vastaa tässä alaohjelmassa määriteltyjen ehdotuspyyntöjen erityisvaatimuksia, voidaan esittää alaohjelman ”Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen” ehdotuspyyntöjen yhteydessä.

Alaohjelmalla pyritään helpottamaan siirtymistä energiatehokkaaseen, uusiutuvaan energiaan perustuvaan, ilmastoneutraaliin ja ilmastonmuutosta kestäväan talouteen rahoittamalla koordinointi- ja tukitoimia kaikkialla Euroopassa. Näillä toimilla pyritään poistamaan markkinaesteitä, jotka haittaavat sosioekonomista siirtymistä kestäväan energiaan. Niihin otetaan yleensä mukaan useita pieniä ja keskisuuria sidosryhmiä, useita toimijoita, kuten paikallisia ja alueellisia viranomaisia ja voittoa tavoittelemattomia järjestöjä, sekä kuluttajia.

Alaohjelmalla edistetään Euroopan vihreän kehityksen ohjelman energiaan liittyvien toimien täytäntöönpanoa, mukaan lukien rakennusalan aloite ”perusparannusaalto”. Siinä otetaan asianmukaisesti huomioon alueet, jotka eivät ole yhteydessä eurooppalaisiin verkkoihin, kuten EU:n syrjäisimmät alueet. Ohjelmalla edistetään oikeudenmukaista siirtymää koskevia tavoitteita tukemalla alueita ja kansalaisryhmiä, joihin siirtyminen fossiilisista polttoaineista puhtaaseen energiaan vaikuttaa kielteisesti, kehittämällä toimijoiden valmiuksia ja edistämällä investointeja puhtaaseen energiaan pääasiassa energiatehokkuuden ja paikallisesti saatavilla olevien, kestävien ja uusiutuvien energialähteiden alalla. Alaohjelmaan ei sisällytetä teknologian kehittämiseen liittyviä toimia.³⁰

Alaohjelmaan ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan” kohdennetaan 527 miljoonan euron ohjeelliset määrärahat vuosiksi 2021–2024.

Merkittävä osa näistä määrärahoista käytetään koordinointi- ja tukitoimien rahoittamiseen ”muiden toimien” avustuksilla nelivuotisen kauden aikana, kun taas tavanomaisten hankkeiden rahoittaminen on mahdollista vasta vuodesta 2023 alkaen.

Alaohjelma kattaa seuraavat toiminta-alat:

- **Puhtaaseen energiaan siirtymistä tukevan kansallisen, alueellisen ja paikallisen politiikkakehityksen luominen:**

Lisätään energiasiirtymän hallinnan yhdenmukaisuutta eri tasoilla tehostamalla useiden sidosryhmien välistä vuoropuhelua ja kehittämällä viranomaisten valmiuksia toteuttaa kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmia ja/tai muita suunnitelmia ja strategioita

30 Teknologian kehittämistä, tutkimusta ja innovaatioita puhtaaseen energiaan siirtymistä varten rahoitetaan Horisontti Eurooppa -ohjelmasta.

(esimerkiksi oikeudenmukaista siirtymää koskevia suunnitelmia, pitkän aikavälin peruskorjausstrategioita ja liikennejärjestelmän sähköistämistä koskevia strategioita). Tuetaan puhtaan energian politiikkojen, mukaan lukien asiaankuuluva tuotteita ja energiankuluttajia koskeva unionin lainsäädäntö, kehittämistä ja tehokasta täytäntöönpanoa EU:ssa ja kolmansissa maissa. Tuetaan toimia, joilla pannaan täytäntöön EU:n puhdasta energiaa koskevaan lainsäädäntöön sisältyvät mahdollistavat säännökset.

- **Teknologian käyttöönoton, digitalisaation, uusien palvelujen ja liiketoimintamallien vauhdittaminen sekä niihin liittyvän ammattitaidon parantaminen puhtaaseen energiaan siirtymisen markkinoilla:**

Tuetaan rakennusalan, teollisuuden ja palvelualan hiilestä irtautumista edistämällä innovatiivisten ratkaisujen, kuten digitalisaation ja kiertotalouteen perustuvan suunnittelun, käyttöönottoa markkinoilla ilmastoneutraaliustavoitteen mukaisesti. Nopeutetaan siirtymistä puhtaaseen energiaan mahdollistamalla uusien lisäarvopalvelujen ja innovatiivisten liiketoimintamallien kehittäminen. Teknologioiden ja innovatiivisten ratkaisujen käyttöönottoa on täydennettävä toimenpiteillä, joilla puututaan markkinoiden esteisiin, mukaan lukien tuki uusien taitojen ja puitteiden (merkinnät, todistukset, tekniset ja muut standardit 31 esimerkiksi yhteentoimivuutta varten) kehittämiseksi ja käyttöönottamiseksi.

- **Yksityisen rahoituksen houkuttelemisen kestävän energian tuottamiselle:**

Jotta kestävään energiaan tehtäviä investointeja voitaisiin lisätä, käyttöön on saatava erilaisia pääomavirtoja puuttumalla sekä rahoituksen tarjontaan että sen kysyntään ja käyttämällä julkisia varoja tehokkaasti. Tarjontapuolen toimia ovat tietojen keruu, menetelmät ja näyttöön perustuva riskinhallinta, kestävien investointien määrittelyn ja mittaamisen yhdenmukaistaminen, innovatiivisten rahoitusmekanismien, -tuotteiden, -palvelujen ja -käytäntöjen kehittäminen, hankkeiden ja investointien standardointi ja yhdistäminen, sijoittajia koskevan prosessin yksinkertaistaminen sekä valmiuksien kehittäminen ja vuoropuhelu. Toimilla olisi edistettävä EU:n toimintapolitiikkaa ja lainsäädäntöä kestävän rahoituksen³² alalla.

- **Paikallisten ja alueellisten investointihankkeiden kehittämisen tukeminen:**

Kehitetään paikallisviranomaisten ja yksityisten sijoittajien, erityisesti yhteisösijoittajien, valmiuksia. Helpotetaan vuoropuhelua rahoitusalan kanssa kestävien energiainvestointien toteuttamiseksi, mukaan lukien räätälöidyt toimet, joilla edistetään oikeudenmukaista yhteiskuntaa ja oikeudenmukaista energiasiirtymää fossiilisista polttoaineista tai hiili-intensiivisistä prosesseista eniten riippuvaisilla EU:n alueilla. Edistetään energia- ja resurssitehokkaiden töiden, tavaroiden ja palvelujen julkisia hankintoja. Tuetaan räätälöityjä lähestymistapoja, joiden avulla paikalliset toimijat voivat kehittää investointikonsepteja, toteuttaa organisatorisia innovaatioita ja yhdistää hankkeita. Parannetaan markkinaolosuhteita ja kehitetään uutta, integroitua palvelutarjontaa kestävän energian käyttämiseksi rakennuksissa, liikenteessä, satamissa ja pk-yrityksissä.

- **Kansalaisten osallistaminen ja voimaannuttaminen puhtaaseen energiaan siirtymisessä:**

Tuetaan kansalaisia aktiivisen roolin omaksumisessa siirryttäessä puhtaaseen energiaan, mukaan lukien kohdennettu tuki kollektiivisille toimille, yhteisö- ja kansalaislähtöisille aloitteille sekä uusien energiapalvelujen ja sosiaalisten innovaatioiden kehittämiseksi. Vahvistetaan paikallisviranomaisten ja kansalaislähtöisten aloitteiden välistä yhteistyötä.

31 Esimerkiksi SAREF-ontologia, <https://saref.etsi.org/>

32 https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en

Tuetaan toimia, joilla lievennetään energiaköyhyyttä. Edistetään kansalaisten, erityisesti nuorempien sukupolvien, energia-alan lukutaitoa ja kestäväää energiakäyttämistä.

3. VAROJEN JAKAMINEN

Kunkin alaohjelman varojen monivuotinen jako eri rahoitustyyppien kesken (miljoonina euroina) on esitetty alla olevassa, vuosia 2021–2024 koskevassa taulukossa.³³

Tarkempia tietoja varojen jakamisesta avustustyypeittäin, mukaan lukien strategisten luontohankkeiden ja strategisten integroitujen hankkeiden enimmäismäärä, esitetään jäljempänä kohdassa 4.1.2.

Miljoonaa euroa	Life-asetuksen 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti hankkeille osoitetut määrät			Muut toimet	Yhteensä (1)+(2)+(3)+(4)
	1) Avustuksilla rahoitettavat hankkeet	2) Rahoitusta yhdistävät toimet	3) Muilla rahoitusmuodoilla rahoitettavat hankkeet		
Alaohjelmanmäärät miljoonina euroina				4) Hankinnoilla rahoitettavat toimet, jotka eivät kuulu kohtaan 3)	
1. Luonto ja luonnon monimuotoisuudet	926,69	7,50	70,93	98,42	1 103,54
2. Kiertotalous ja elämänlaatu	599,29	7,50	45,28	45,48	697,54
3. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen	419,07	0,00	45,25	41,20	505,52
4. Siirtyminen puhtaaseen energiaan	412,22	0,00	85,00	29,86	527,08
YHTEENSÄ	2 357,27	15,00	246,46	214,96	2 833,68

Huomautus: Nämä määrät eivät sisällä tukimenoja, joiden määrä on 106 miljoonaa euroa.

Eri rahoitusmuotojen välinen jako on luonteeltaan ohjeellinen. Muutokset ovat mahdollisia seuraavien rajojen sisällä:

- Life-asetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti vähintään 60 prosenttia talousarvion määrärahoista, jotka on varattu hankkeille, joita tuetaan toiminta-alan ”Ympäristö” mukaisilla hankeavustuksilla, osoitetaan avustuksille hankkeisiin, joilla tuetaan alaohjelmaa ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus”.
- Life-asetuksen 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti vähintään 85 prosenttia Life-ohjelman talousarviosta osoitetaan avustuksiin, sellaisiin rahoitusvälineisiin, jotka kuuluvat

³³ Alaohjelman ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan” osalta ”muiden toimien” avustukset sisältävät koordinointi- ja tukitoimet ja avustukset yksilöidylle tuensaajalle varainhoitoasetuksen 195 artiklan f alakohdan mukaisesti.

rahoitusta yhdistäviin toimiin, ja muiden rahoitusmuotojen kautta rahoitettaviin hankkeisiin kohdassa 5.5 esitetyssä laajuudessa.

Life-asetuksen 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti hankkeisiin osoitetut määrärahat ovat 2 372,27 miljoonaa euroa, mikä on 83,7 prosenttia Life-ohjelman talousarviosta (tukimenot mukaan luettuina).

- Life-asetuksen 18 artiklan 4 kohdan mukaan komissio varmistaa, että kussakin ehdotuspyynnössä käyttämättä jäävät varat kohdennetaan uudelleen Life-asetuksen 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin erityyppisiin toimiin samalla alalla.

Edellä mainittuja varoja voidaan hallinnoida suoraan tai välillisesti varainhoitoasetuksen ja Life-asetuksen puitteissa.

4. AVUSTUKSET

Vuosiksi 2021–2024 avustuksiin osoitettu ohjeellinen kokonaismäärä on 2 357 270 000 euroa, josta 97,65 prosenttia osoitetaan ohjeellisesti hankeavustuksiin ja 2,35 prosenttia toiminta-avustuksiin.

Seuraavassa esitetään luvut toimityypeittäin ja tarvittaessa toiminta-aloittain. Life-asetuksen 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti ehdotuspyynnössä käyttämättä jäävät varat voidaan kohdentaa uudelleen saman alan eri toimityyppien kesken.

Life-asetuksen 12 artiklan mukaisesti Life-ohjelmasta rahoitettavien toimien olisi oltava poikkeustapauksissa avoimia kaikkien sellaisten kolmansien maiden oikeushenkilöille, jotka eivät ole assosioituneet Life-ohjelmaan, edellyttäen, että

- niiden osallistuminen on tarpeen toimen tavoitteiden saavuttamiseksi ja unionissa ja/tai siihen sidoksissa olevassa merentakaisessa maassa tai merentakaisella alueella suoritettavien toimien tehokkuuden varmistamiseksi
- ne vastaavat periaatteessa omista osallistumiskustannuksistaan.

Toimityyppi	Määrärahat (miljoonaa euroa)					Yhteisrahoitusosuus ³⁴	Enimmäiskelpoisuus-aika
	Alaohjelma ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus”	Alaohjelma ”Kiertotalous ja elämänlaatu”	Alaohjelma ”Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen”	Alaohjelma ”Siirtymien puhtaaseen energiaan”	Yhteensä		
Tavanomaiset hankkeet	547,77	350,30	280,44	20,50	1 199,01	Enint. 60 % Enint. 67 % tai enint. 75 % tietyin edellytyksin	10 vuotta
Strategiset luontohankkeet	280,00				280,00	Enint. 60 %	14 vuotta
Strategiset integroidut hankkeet		210,70	125,00	0,00	335,70	Enint. 60 %	14 vuotta

34 Yhteisrahoitusosuus lasketaan hankkeen tukikelpoisista menoista.

Tekninen tuki	15,42	13,28	2,85	1,60	33,16	Enint. 60 % Enint. 95 % tietyin edellytyksin	5 vuotta
Muut toimet	55,50	19,00	0,30	379,12	453,92	Enint. 95 % Enint. 100 % BEST- ohjelman jatkamiseen	10 vuotta
Toiminta-avustukset	28,00	6,00	10,48	11,00	55,48	Enint. 70 %	3 vuotta
Yhteensä	926,69	599,29	419,07	412,22	2 357,27		

Life-asetuksen ja varainhoitoasetuksen säännösten mukaan osa jäljempänä luetelluista toimista voidaan tarvittaessa toteuttaa käyttäen välillistä hallinnointia ottaen huomioon niiden täytäntöönpanon erityiset edellytykset.

4.1. Hankeavustukset

Life-asetuksen 11 artiklan 2 kohdan mukaan Life-ohjelmasta voidaan rahoittaa erityyppisiä hankkeita:

- 1) tavanomaisia hankkeita
- 2) strategisia luontohankkeita
- 3) strategisia integroituja hankkeita
- 4) teknisen tuen hankkeita
- 5) muita toimia.

4.1.1. Tavanomaiset hankkeet

Nämä hankkeet edustavat perinteisiä Life-hankkeita, joiden tarkoituksena on

- kehittää, demonstroida ja edistää innovatiivisia tekniikoita, menetelmiä ja lähestymistapoja
- edistää tietopohjaa ja parhaiden käytäntöjen soveltamista
- tukea asiaan liittyvän unionin lainsäädännön ja politiikan kehittämistä, täytäntöönpanoa ja seurantaa sekä täytäntöönpanon valvontaa – mukaan lukien hallinnon parantaminen kaikilla tasoilla – erityisesti vahvistamalla julkisten ja yksityisten toimijoiden valmiuksia ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista
- lisätä onnistuneiden teknisten ja politiikkaan liittyvien ratkaisujen laajamittaista käyttöönottoa unionin lainsäädännön ja politiikan täytäntöönpanemiseksi toistamalla tuloksia, sisällyttämällä tavoitteet muihin politiikkoihin ja julkisen ja yksityisen sektorin käytäntöihin, saamalla liikkeelle investointeja sekä parantamalla rahoituksen saatavuutta.³⁵

Tavanomaisille hankkeille vuosina 2021–2024 osoitettavat ohjeelliset määrärahat ovat 1 999 000 000 euroa, josta 13 miljoonaa euroa osoitetaan ennakkoon Uusi eurooppalainen

³⁵ Life-asetuksen 2 artiklan 4 kohta ja 3 artiklan 2 kohta.

Bauhaus -hankkeisiin. Life-asetuksen 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti ehdotuspyynnössä käyttämättä jäävät varat voidaan kohdentaa uudelleen saman alan eri toimitusryhmien kesken.

4.1.1.1. Yhteisrahoitusosuus

Tavanomaisten hankkeiden yhteisrahoitusosuus saa pääsääntöisesti olla enintään 60 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kokonaiskustannuksista, lukuun ottamatta luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevia hankkeita, jotka koskevat

- tämän direktiivin asianomaisissa liitteissä lueteltuja ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppisiä tai lajeja osana direktiivin 92/43/ETY (EU:n luontotyyppidirektiivi) täytäntöönpanoa
- lintulajeja, joita direktiivin 2009/147/EY (EU:n lintudirektiivi) 16 artiklan nojalla perustettu mukauttamista tekniikan ja tieteen kehitykseen käsittelevä komitea pitää ensisijaisina rahoituskohteina
- luontotyyppidirektiivin liitteissä lueteltuja luontotyyppisiä tai lajeja, joiden suojelun taso on arvioitu epäsuotuisaksi/huonoksi ja heikeneväksi (U2-) viimeisimmässä käytettävissä olevissa EU:n ja kansallisen tason luonnonmaantieteellisten alueiden arvioinneissa
- luontotyyppisiä tai lajeja (muuta kuin lintulajeja), joiden tila on EU:n tasolla arvioitu uhanalaiseksi tai heikommaksi eurooppalaisten lajeja tai luontotyyppisiä koskevien punaisten listojen ajantasaisimmassa julkaistussa versiossa (https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm ja https://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/redlist_en.htm), mukaan lukien alueet, joita nämä listat eivät kata
- kaikkia muita alueilla, joita eurooppalaiset lajeja tai luontotyyppisiä koskevat punaiset listat eivät kata, esiintyviä luontotyyppisiä tai lajeja, joiden tila on arvioitu uhanalaiseksi tai heikommaksi Kansainvälisen luonnonsuojeluliiton lajeja tai luontotyyppisiä koskevien punaisten listojen ajantasaisimmassa julkaistussa versiossa.

Näiden luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevien hankkeiden yhteisrahoitusosuus voi olla enintään 75 prosenttia tukikelpoisista kokonaiskustannuksista edellyttäen, että hanke kohdistuu yksinomaan edellä kuvattuihin ensisijaisesti suojeltaviin luontotyyppisiin ja/tai lajeihin. Hakijoiden on ehdotuksessaan perusteltava, että kaikki toimet on selvästi räätälöity hyödyttämään luontotyyppisiä tai lajeja, joita koskeville hankkeille voidaan myöntää 75 prosentin yhteisrahoitus.

Muussa tapauksessa hankkeelle, jonka kohteena ovat sekä ensisijaisesti suojeltavat että muut luontotyypit ja/tai lajit, voidaan myöntää enintään 67 prosentin yhteisrahoitusosuus edellyttäen, että nämä ensisijaisesti suojeltavat lajit tai luontotyypit muodostavat hankkeen selkeän painopisteen ja että useimmat sen toimita on suunniteltu koskemaan nimenomaan suoraan näitä ensisijaisesti suojeltavia lajeja tai luontotyyppisiä ja tuottamaan niille konkreettisia suoria hyötyjä. Ehdotuksiin, joissa luetellaan ensisijaisesti suojeltavia lajeja tai luontotyyppisiä, jotka hyötyvät suunnitelluista toimita vain välillisesti, tai joissa kyseiset lajit tai luontotyypit ovat vain toissijainen tavoite, ei voida myöntää 67 prosentin yhteisrahoitusosuutta.

4.1.1.2. Tukikelpoisuusaika

Tavanomaisten hankkeiden enimmäiskelpoisuusaika on 10 vuotta. Tämä on perusteltua, kun otetaan huomioon tiettyjen hankkeiden monimutkaisuus ja se, että ennakoimattomien tapahtumien (esimerkiksi äärimmäisten sääolojen) takia saatetaan tarvita jatkoaikaa.

4.1.2. Strategiset hankkeet

Strategisiin hankkeisiin kuuluvat

- (1) strategiset luontohankkeet
- (2) strategiset integroidut hankkeet.

4.1.2.1. Strategiset luontohankkeet

Life-asetuksen 2 artiklan 1 kohdan mukaan strategisilla luontohankkeilla tuetaan luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista toteuttamalla johdonmukaisia toimintaohjelmia jäsenvaltioissa kyseisten tavoitteiden ja prioriteettien sisällyttämiseksi muihin politiikkoihin ja rahoitusvälineisiin, myös toteuttamalla koordinoitusti direktiivin 92/43/ETY nojalla hyväksytyjen hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävät toimintasuunnitelmat.

Strategiset luontohankkeet koskevat seuraavia strategioita ja suunnitelmia:

- luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (luontotyyppidirektiivi) 8 artiklan mukaisesti laadittu hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävä toimintasuunnitelma
- muut suunnitelmat tai strategiat, joita luonnosta ja luonnon monimuotoisuudesta vastaavat viranomaiset, jotka panevat täytäntöön luontoa ja/tai luonnon monimuotoisuutta koskevaa EU:n politiikkaa tai lainsäädäntöä, ovat hyväksyneet kansainvälisellä, kansallisella, alueellisella tai monia alueita koskevalla tasolla ja jotka sisältävät täsmällisiä ja mitattavia toimia tai tavoitteita, joilla on selkeä aikataulu ja talousarvio.

Strategiset luontohankkeet perustuvat suurelta osin vuosien 2014–2020 Life-ohjelman puitteissa toteutetuista integroiduista luontohankkeista saatuihin kokemuksiin. Integroiduissa luontohankkeissa keskityttiin yksinomaan hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoon, kun taas strategisilla luontohankkeilla on laajempi soveltamisala, joka vastaa vuoteen 2030 ulottuvaa EU:n biodiversiteettistrategiaa, ja niissä keskitytään enemmän valtavirtaistamiseen.

Niiden jäsenvaltioiden (tai alueiden) tarpeiden mukaan, jotka on yksilöity hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävissä toimintasuunnitelmissa tai muissa luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevissa suunnitelmissa (joiden on oltava saatavilla strategista luontohanketta koskevan lopullisen ehdotuksen jättämisen yhteydessä), strategisen luontohankkeen toimintaohjelmaan sisällytettäviin toimenpiteisiin on kuuluttava seuraavat:

- institutionaalista tukea ja valmiuksien kehittämistä koskevat toimet
- lisärahoituksen käyttöönotto ja koordinointi täydentäviä toimia varten, erityisesti muista EU:n rahoitusvälineistä ja -ohjelmista.

Lisäksi strategiset luontohankkeet voivat sisältää konkreettisia suojelutoimenpiteitä, erityisesti jos niitä ei voida tukea muilla EU:n rahoitusohjelmilla.

Luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevissa asioissa toimivaltaiset viranomaiset, jotka vastaavat hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien täytäntöönpanosta, osallistuvat strategisia luontohankkeita koskeviin ehdotuksiin joko hakijoina tai asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa muina tuensaajina.

Strategisten luontohankkeiden ohjeellisen jakautumisen vuosina 2021–2027 olisi oltava seuraava:

Viite: Eurostatin tiedot	Maat	Kerroin
Pienemmät jäsenvaltiot (alle 30 000 km ²)	Kypros, Luxemburg, Malta, Slovenia	1
Keskikokoiset jäsenvaltiot (30 000–100 000 km ²)	Alankomaat, Belgia, Irlanti, Itävalta, Kroatia, Latvia, Liettua, Portugali, Slovakia, Tanska, Tšekki, Unkari, Viro	2
Suuremmat jäsenvaltiot (yli 100 000 km ²)	Bulgaria, Espanja, Italia, Kreikka, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Suomi	3

Kullekin maaryhmälle annettu kerroin määrittää strategisten luontohankkeiden kautta myönnetyn maakohtaisen tuen ohjeellisen määrän vuosina 2021–2027.

Edellä olevan taulukon kerroin antaa viitteitä siitä, kuinka suuri EU:n yhteisrahoitusosuus on saatavilla strategisille luontohankkeille vuosina 2021–2027, kun otetaan huomioon, että kerroin 1 vastaa ohjeellisesti 10 miljoonan euron suuruista EU:n yhteisrahoitusta, kerroin 2 taas 20 miljoonan euron suuruista yhteisrahoitusta ja kerroin 3 puolestaan 30 miljoonan euron suuruista yhteisrahoitusta. Kaikkia jäsenvaltioita kannustetaan esittämään yksi suuri strategia luontohankkeita koskeva ehdotus, jonka rahoituksen määrän olisi perustuttava edellä olevaan taulukkoon. Life-tuki voidaan kuitenkin jakaa kahteen tai useampaan strategiseen luontohankkeeseen jäsenvaltioissa, joissa tämä on asianmukaisesti perusteltua. Jotta varmistetaan, että strategisten luontohankkeiden maantieteellinen kattavuus EU:n jäsenvaltioissa on mahdollisimman hyvä vuoteen 2027 mennessä, alueellisia viranomaisia, jotka harkitsevat strategisen luontohankkeen esittämistä, kannustetaan vahvasti tekemään yhteistyötä muiden alueiden kanssa ehdotusta valmistellessaan.

Samalla kun pyritään varmistamaan maantieteellinen tasapaino, avustusten myöntäminen perustuu edelleen kilpailuttamiseen. Avustusta ei myönnetä ehdotuksille, jotka arvioinnin jälkeen eivät ole saavuttaneet vähimmäispistemäärää. Sellaisen jäsenvaltion ehdotuksen rahoittamista, jolle ei ole vielä myönnetty avustusta strategia luontohankkeita varten, pidetään ensisijaisena verrattuna muihin ehdotuksiin jäsenvaltioilta, joilla on jo yksi tai useampia strategia luontohankkeita – mutta vain, jos ehdotus ylittää vähimmäispistemäärän.

Strategisten luontohankkeiden koordinoituun täytäntöönpanoon jäsenvaltioiden välillä kannustetaan voimakkaasti. Tässä yhteydessä voidaan hyödyntää myös EU:n makroaluestrategioiden tarjoamia valtioiden välisiä koordinointi- ja yhteistyöfoorummeita, jos jäsenvaltiot osallistuvat tällaisiin strategioihin³⁶.

Tietyn jäsenvaltion tai alueen integroitujen luontohankkeiden ja strategisten luontohankkeiden väliset ajalliset päällekkäisyydet eivät ole ennakolta poissuljettuja, jos strateginen luontohanke tuo selvää lisäarvoa ja täydentää temaattisesti integroituja luontohankkeita.

4.1.2.2. Strategiset integroidut hankkeet

³⁶ EU:n makroaluestrategiat ovat yhteistyökehyksiä toimien ja varojen koordinoinnin parantamiseksi tietyllä valtioiden välisellä maantieteellisellä alueella (makroalueella). Niiden yhteiset painopisteet ovat ympäristö (luonnonsuojelu mukaan lukien) ja ilmasto. Strategioiden keskeisiä piirteitä ovat monialainen lähestymistapa, monitasoinen hallinto ja sidosryhmien osallistuminen. Lisätietoa: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/

Life-asetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan näillä hankkeilla tuetaan alueellisesti, monella alueella, kansallisesti tai kansainvälisesti toteutettavia ympäristö- tai ilmastostrategioita tai -toimintasuunnitelmia, jotka ovat jäsenvaltioiden viranomaisten valmistelemia ja joita edellytetään unionin erityisessä ympäristö- ja ilmastolainsäädännössä tai -politiikassa tai asiaan liittyvässä, energiaa koskevassa unionin lainsäädännössä tai politiikassa, siten, että samalla varmistetaan sidosryhmien osallistuminen sekä edistetään koordinoitua vähintään yhden muun unionin, kansallisen tai yksityisen rahoituslähteen kanssa ja myös tämän lähteen käyttöönottoa.

Strategiset integroidut hankkeet koskevat seuraavia strategioita ja suunnitelmia:

- alaohjelmassa ”Kiertotalous ja elämänlaatu”:
 - kiertotalous: kansalliset tai alueelliset kiertotalouden toimintasuunnitelmat, strategiat, etenemissuunnitelmat tai vastaavat³⁷, jotka
 - ovat virallisesti hyväksytyjä
 - sisältävät täsmällisiä, mitattavia toimia tai tavoitteita, joilla on selkeät määräajat
 - ovat kiertotaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman tavoitteiden mukaisia tai täydentävät niitä
 - jätteet: jätepuitedirektiivin 28 artiklan mukaiset kansalliset ja alueelliset jätehuoltosuunnitelmat ja/tai jätepuitedirektiivin 29 artiklan mukaiset jätteen syntymisen ehkäisemistä koskevat ohjelmat
 - vesi: vesiputedirektiivin liitteen VII mukaiset vesienhoitosuunnitelmat, tulvadirektiivin mukaiset tulvariskien hallintasuunnitelmat ja meristrategiaputedirektiivin mukaiset meristrategiat
 - ilma: ilmanlaatudirektiivin mukaiset ilmanlaatusuunnitelmat tai kansallisia päästörajoja koskevan direktiivin mukaiset kansalliset ilmansuojeluohjelmat
- alaohjelmassa ”Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen”:
 - kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat, asetus (EU) 2018/1999 energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta
 - kansalliset energiatehokkuuden toimintasuunnitelmat
 - kansalliset tai alueelliset sopeutumisstrategiat tai toimintasuunnitelmat
 - kaupunki- tai kuntatason toimintasuunnitelmat, joilla käynnistetään siirtyminen ilmastoneutraaliin ja/tai ilmastonmuutosta kestävään yhteiskuntaan
 - kansalliset, alueelliset tai toimiala-/sektorikohtaiset kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemisstrategiat tai ilmastoneutraaliutta edistävät talouden etenemissuunnitelmat.

³⁷ Kiertotalouden toimintasuunnitelma, strategia, etenemissuunnitelma tai vastaava on virallinen asiakirja, joka hyväksytään asiaa koskevassa kansallisessa tai alueellisessa lainsäädäntömenettelyssä. Siinä esitetään visio ja ehdotetaan toimintalinjaa tai politiikan suuntaviivoja kiertotalouteen siirtymisen nopeuttamiseksi kansallisella tai alueellisella tasolla kiertotaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Asiakirjassa olisi noudatettava kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa keskitytään muun muassa tuotteiden ja/tai materiaalien elinkaareen. Jotta suunnitelmaa voidaan pitää tukikelpoisena, siinä on esitettävä täsmälliset, mitattavat tavoitteet, toimet tai toimenpiteet, joilla on selkeät määräajat ja joiden avulla voidaan seurata, miten integroitu hanke edistää täytäntöönpanoa. Nimitys voi vaihdella: se voi olla esimerkiksi kiertotalousstrategia, kiertotalouden etenemissuunnitelma tai kiertotalouden kehys. Suunnitelmissa tulisi mieluiten ylittää politiikanalojen rajoja ja hyödyntää ministeriöiden välistä koordinoitua. Komissio pitää tällaisia puitestrategioita yhtenä tehokkaimmista tavoista edistää kiertotaloutta jäsenvaltioissa ja kannustaa jäsenvaltioita voimakkaasti hyväksymään ne ja panemaan ne täytäntöön.

Komissio pyrkii varmistamaan strategisten integroitujen hankkeiden mahdollisimman laajan maantieteellisen kattavuuden jakamalla kunkin alaohjelman yhteydessä alustavasti vähintään yhden strategisen integroidun hankkeen jäsenvaltiota kohden.

Valtioiden rajat ylittävien strategisten integroitujen hankkeiden osalta kannustetaan käyttämään EU:n makroaluestrategioiden tarjoamia, valtioiden rajat ylittäviä koordinointi- ja yhteistyöfoorumeita, jos jäsenvaltiot osallistuvat tällaisiin strategioihin.

4.1.2.3. Enimmäismäärät

Life-ohjelman vuosina 2014–2020 integroiduista hankkeista saatujen myönteisten kokemusten perusteella strategisille luontohankkeille osoitetaan yhteensä enintään 280 miljoonaa euroa, mikä on 30 prosenttia alaohjelmalle ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus” myönnettävien avustusten kokonaismäärärahoista. Alaohjelmissa ”Kiertotalous ja elämänlaatu” sekä ”Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen” strategisille integroiduille hankkeille osoitettava enimmäismäärä on yhteensä 336 miljoonaa euroa ja 33 prosenttia näille alaohjelmille myönnettävien avustusten kokonaismäärärahoista. Strategisille luontohankkeille ja strategisille integroiduille hankkeille osoitetaan yhteensä noin 26 prosenttia avustuksiin osoitetuista Life-kokonaismäärärahoista.

4.1.2.4. Yhteisrahoitusosuus

Strategisten luontohankkeiden ja strategisten integroitujen hankkeiden yhteisrahoitusosuus saa olla enintään 60 prosenttia hankkeen tukikelpoisista kokonaiskustannuksista.

4.1.2.5. Tukikelpoisuusaika

Kun otetaan huomioon, että strategiset suunnitelmat kattavat toimintasuunnitelman täytäntöönpanon, enimmäiskelpoisuusaika on 14 vuotta.

4.1.3. *Teknisen tuen hankkeet*

Life-asetuksen 2 artiklan 3 kohdan mukaan teknisen tuen hankkeet voivat sisältää seuraavia toimia:

- osallistuminen tavanomaisiin hankkeisiin sekä strategisten luontohankkeiden ja strategisten integroitujen hankkeiden valmistelu
- valmistelut, joilla helpotetaan Life-ohjelmasta, sitä edeltävistä ohjelmista tai muista unionin ohjelmista rahoitetuista muista hankkeista saatujen tulosten laajentamista ja toistamista sekä muiden unionin rahoitusvälineiden käyttöä
- niiden jäsenvaltioiden viranomaisten valmiuksien kehittäminen, joiden tehokas osallistuminen Life-ohjelmaan on vähäistä, kansallisten yhteyspisteiden palvelujen parantamiseksi kaikkialla EU:ssa ja toimitettujen ehdotusten yleisen laadun parantamiseksi.

Teknisen tuen hankkeiden ohjeellinen summa on 33,16 miljoonaa euroa. Sitä voidaan kasvattaa jäljempänä esitetyllä yhdistämiseen tarkoitettulla summalla (ks. kohta 5.3.1.), jos siihen liittyvä investointien kehitysvaihe huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista myöntää avustuksia, joihin ei liity rahoitusvälineitä.

Vuosiksi 2021–2024 on suunniteltu seuraavaa ohjeellista varojen ennakkokohdentamista, kun otetaan huomioon, että käyttämättömät varat voidaan kohdentaa uudelleen saman alan eri hanketyyppien kesken Life-asetuksen 18 artiklan 4 kohdan mukaisesti:

- osallistumisen ja valmistelun tekniseen tukeen 3,16 miljoonaa euroa
- valmiuksien kehittämisen tekniseen tukeen 9 miljoonaa euroa
- laajentamisen ja toistamisen tekniseen tukeen 21 miljoonaa euroa.

4.1.3.1. Yhteisrahoitusosuus

Teknisen tuen hankkeiden yhteisrahoitusosuus on enintään 60 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista lukuun ottamatta hankkeita, joilla parannetaan tehokasta osallistumista Life-ohjelmaan (valmiuksien kehittäminen). Näiden Life-asetuksen 11 artiklan 4 kohdassa määriteltyjen jäsenvaltioiden viranomaisten toimintaan liittyvien hankkeiden yhteisrahoitusosuus on enintään 95 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista Life-asetuksen 9 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

4.1.3.2. Strategisten luontohankkeiden tai strategisten integroitujen hankkeiden valmisteluhankkeet

Näiden hankkeiden tarkoituksena on tarjota rahoitustukea hakijoille strategisen luontohankkeen tai strategisen integroidun hankkeen valmisteluun enintään 70 000 euron Life-rahoitusosuudella.

Ne ovat jatkoa Life-ohjelmasta 2014–2020 rahoitetuille teknisen tuen hankkeille.

4.1.3.3. Hankkeet tulosten laajentamisen tai toistamisen helpottamiseksi

Näiden hankkeiden tarkoituksena on helpottaa Life-ohjelmasta tai, jos se on tarpeen Life-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi, muista EU:n rahastoista rahoitettujen hankkeiden tulosten laajentamista tai toistamista muun muassa valmistelemalla muiden unionin rahoitusvälineiden käyttämistä.

Näillä hankkeilla voidaan yhteisrahoittaa toimia, joita tarvitaan, jotta voidaan

- (1) valmistella aiempien Life-hankkeiden tai muiden unionin ohjelmien tulosten laajentamista ja/tai toistamista
- (2) parantaa Life-ohjelman tavoitteita edistävän toimen mahdollisuuksia käyttää InvestEU:ta tai muita rahoitusvälineitä.

Tämä investointien ja toistamisen tuki vaikuttaa keskeiseltä vihreiden investointien toteutumisen tukemiseksi kentällä.

Vihreiden investointien rahoittamiseen varataan varoja – esimerkiksi InvestEU-ohjelman puitteissa luodaan uusi luonnonpääomaa ja kiertotaloutta koskeva aloite, jolla otetaan käyttöön vähintään 10 miljardia euroa seuraavien kymmenen vuoden aikana. Tästä summasta 3 miljardia euroa on varattu vuosiksi 2021–2024. Ympäristöhankkeisiin tehtävien investointien kysyntään liittyy kuitenkin usein suuria esteitä. Niitä ovat esimerkiksi kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten rajalliset hallinnolliset valmiudet, julkisten ja yksityisten hankkeiden toteuttajien tietoisuuden ja kestävyysasiantuntemuksen puute, näkemys suuresta riskistä, tarve investointien taloudellisen tuoton pitkän aikavälin näkymille sekä hankkeiden rahoitettavuutta koskevat ongelmat.

Tämä edellyttää erityistä rahoitustukea, jolla pyritään auttamaan innovatiivisten ja kestävien hankkeiden jatkumon muodostamisessa.

Tämä rahoitustuki voitaisiin myöntää avustuksina joidenkin alustavien tutkimusten tekemiseen tai rahoituksen yhdistämiseen, jos avustuksiin liittyy takaisin maksettavia varoja, kuten lainoja, oman pääoman ehtoista rahoitusta tai budjettitukea (ks. kohta 5.3.1.).

4.1.3.4. Hankkeet sellaisten jäsenvaltioiden viranomaisten valmiuksien kehittämiseksi, joiden tehokas osallistuminen on vähäistä

Näillä teknisen tuen hankkeilla pyritään kehittämään jäsenvaltioiden viranomaisten valmiuksia parantaa tehokasta osallistumista Life-ohjelmaan.

Vähäinen tehokas osallistuminen: määritelmä

”Vähäisen tehokkaan osallistumisen” käsite kattaa vähäisen osallistumisen ja tehottoman osallistumisen käsitteet.

Näitä kahta tekijää painotetaan Life-asetuksen johdanto-osan 32 kappaleen mukaisesti ottaen huomioon väestö ja väestötiheys, kunkin jäsenvaltion Natura 2000 -alueiden kokonaispinta-ala osuutena kaikkien Natura 2000 -alueiden kokonaispinta-alasta sekä Natura 2000 -alueiden osuus jäsenvaltion pinta-alasta.

Jäsenvaltiokertoimessa otetaan huomioon

- A = väestö (%-osuus EU:n väestöstä)
- B = väestötiheys (%-osuus verrattuna suurimpaan asukastiheyteen)
- C = Natura 2000 -alueet (%-osuus EU:n Natura 2000 -alueista)
- D = Natura 2000 -alueet (%-osuus jäsenvaltion pinta-alasta).

Koska alaohjelman ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus” osuus on noin 40 prosenttia kokonaisuutena, C:tä ja D:tä painotetaan enintään 40 prosentin verran.

Jäsenvaltiokerroin = $(A+B) \times 40 \% (C+D)$

”Vähäisen tehokkaan osallistumisen” määrittelemiseksi komissio aikoo ottaa huomioon kaksi kriteeriä:

1. vähäinen osallistuminen: maan osallistuminen on vähäistä, kun toimitettujen ehdotusten määrä jaettuna edellä mainitulla kyseisen maan kertoimella sijoittuu kahteen alhaisimpaan kolmannekseen
2. tehoton osallistuminen: maan osallistuminen on tehotonta, kun toimitettujen ehdotusten hyväksymisosuus (rahoitettavien hankkeiden osuus toimitetuista ehdotuksista) jaettuna edellä mainitulla kyseisen maan kertoimella sijoittuu kahteen alhaisimpaan kolmannekseen.

Kaikki maat, jotka kuuluvat jompaankumpaan edellä mainituista kahdesta luokasta, katsotaan tukikelpoisiksi näiden hankkeiden kohdalla.

Kullekin maalle voidaan tämän monivuotisen työohjelman kattamalla kaudella myöntää vain yksi valmiuksien kehittämisen teknisen tuen hanke vähäisen tehokkaan osallistumisen perusteella.

Komissio laatii luettelon tukikelpoisista maista ottaen laskelmissa huomioon kolme viimeistä vuotta, joilta tietoja on saatavilla. Tulokset esitetään jäsenvaltioille ennen kunkin ehdotuspyynnön käynnistämistä.

Avustuskelpoiset toimet

Komissio odottaa, että jokainen ehdotus perustuu tarveanalyysiin, jossa yksilöidään tehokkaimmat toimet, joilla puututaan erityyppisten hakijoiden (julkisten elinten, yksityisten toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen) vähäiseen osallistumiseen ja/tai tehottomaan osallistumiseen.

Avustuskelpoisia toimia ovat seuraavat:

- täytäntöönpanotoimet, kuten koulutustoimet ja kohdennetut tiedotuskampanjat
- seuranta- ja arviointitoimet täytäntöönpanotoimien tosiasiallisen vaikutuksen arvioimiseksi
- viestintään ja tulosten levittämiseen liittyvät toimet

- hankkeiden hallinnointiin ja laadunvalvontaan liittyvät toimet.

Komissio odottaa, että talousarvio on oikeassa suhteessa kunkin hankkeen yhteydessä toteutettaviin toimiin, joilla puututaan erityyppisten hakijoiden vähäiseen ja/tai tehottoomaan osallistumiseen.

4.1.3.5. Enimmäiskelpoisuusaika teknisen tuen hankkeiden täytäntöönpanoa varten

Kun otetaan huomioon teknisen tuen hankkeiden kattamat erilaiset aiheet, enimmäiskelpoisuusaika on viisi vuotta.

4.1.4. Muut toimet

Komissio on määrittänyt joitakin erityistarpeita, joihin on puututtava ”muilla toimilla”.

Life-asetuksen 11 artiklan 2 kohdan e alakohdan mukaisesti ”muihin toimiin” kuuluvat

- Koordinointi- ja tukitoimet uusiutuvaan energiaan siirtymiseksi ja energiatehokkuuden lisäämiseksi. Niillä pyritään poistamaan markkinaesteitä, jotka haittaavat sosioekonomista siirtymistä uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuden lisäämiseen. Toimia ovat muun muassa valmiuksien kehittäminen, tiedon ja tietämyksen levittäminen sekä tietoisuuden lisääminen.
- Luonnon monimuotoisuutta koskeva pienten avustusten järjestelmä (BEST):
EU:n BEST-aloitteen puitteissa toteutetuista pienten avustusten ohjelmista saatujen kokemusten perusteella käynnistetään ehdotuspyyntöjä pienten avustusten (enintään 100 000 euroa EU:n yhteisrahoitusta) myöntämiseksi syrjäisimmille alueille sekä merentakaisille maille ja alueille luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, ekosysteemien ennallistamista ja ekosysteemipalvelujen kestäväää käyttöä varten, mukaan lukien ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen hillitsemistä koskevat ekosysteemeihin perustuvat lähestymistavat.
- Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin³⁸ (EIT) osaamis- ja innovaatioyhteisöjen kanssa tehtävän yhteistyön puitteissa kehitetyt hankkeet, erityisesti hankkeet, joilla edistetään osaamis- ja innovaatioyhteisöön osallistuvien yliopistojen, tutkimuslaitosten, yritysten ja/tai pk-yritysten toteuttaman kiertotaloutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman tavoitteita ja täytäntöönpanoa.
- Life-asetuksen liitteessä I mainittuja organisaatioita hyödyttävät hankeavustukset (ks. myös jäljempänä 4.3. kohdan 2 alakohta);
- Unionin lainsäädännöllisiä ja poliittisia painopisteitä vastaavia lisähankkeita voidaan myös määrittää vuosittain jäsenvaltioiden kuulemisen jälkeen (PLP).
- Muut erityishankkeet, jotka rahoitetaan varainhoitoasetuksen 195 artiklan mukaisesti tämän työohjelman täytäntöönpanon aikana yksilöitävien, ympäristöä ja ilmastotoimia koskevien EU:n politiikkojen tukemiseksi.

Muiden hankkeiden ohjeellinen summa on 454 miljoonaa euroa.

Komissio määrittelee näitä toimia koskevat ehdotuspyynnöt tarkemmin kuin alhaalta ylöspäin suuntautuvat ehdotuspyynnöt, joissa tarpeiden ja niihin liittyvien mahdollisten ratkaisujen määrittäminen on hakijoiden tehtävä.

³⁸ Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) on vuonna 2008 perustettu riippumaton Euroopan unionin elin, joka tuottaa innovaatioita kaikkialla Euroopassa. EIT kokoaa yhteen liike-elämän, koulutus- ja tutkimusalan johtavia organisaatioita ratkaisujen löytämiseksi maailmanlaajuisiin haasteisiin.

4.1.4.1. Yhteisrahoitusosuus

”Muiden toimien” yhteisrahoituksen enimmäismäärä on 95 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, lukuun ottamatta syrjäisimpien alueiden ja merentakaisen maiden ja alueiden luonnon monimuotoisuutta koskeviin hankkeisiin myönnettäviä pieniä avustuksia, joilla jatketaan BEST-ohjelmaa, jossa EU:n yhteisrahoitus on enintään 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.

4.1.4.2. Tukikelpoisuusaika ”muiden toimien” täytäntöönpanemiseksi

Kun otetaan huomioon ”muiden toimien” kattamat erilaiset aiheet, enimmäiskelpoisuusaika on kymmenen vuotta.

4.2. Toimitus- ja valintamenettely hankeavustusten kohdalla

Hankeavustusten myöntämiseen sovelletaan erilaisia menettelyjä. Valittu menettely riippuu siitä, miten paljon aikaa on käytettävissä ehdotuspyynnöstä ilmoittamiseen ja ehdotusten arviointiin, ja/tai kuhunkin alaohjelmaan kuuluvien ehdotusten odotetusta määrästä:

- Yksivaiheinen menettely, jota käytetään seuraavien osalta:
 1. tavanomaiset hankkeet
 2. teknisen tuen hankkeet
 3. ”muut toimet”.
- Kaksivaiheinen menettely, jota käytetään seuraavien osalta:
 - strategiset luontohankkeet ja strategiset integroidut hankkeet.

Kaksivaiheista menettelyä voidaan käyttää myös tavanomaisten hankkeiden osalta.

4.2.1. Yksivaiheinen menettely tavanomaisia hankkeita, teknisen tuen hankkeita ja ”muuta toimia” varten

Yksivaiheinen menettely järjestetään seuraavasti:

1. Ehdotuspyynnön jälkeen toimitetaan yksityiskohtaiset ehdotukset.
2. Ehdotukset tarkistetaan siltä osin, täyttävätkö ne osallistumis-, tukikelpoisuus-, valinta- ja poissulkemisperusteet. Tarkistusten järjestystä voidaan mukauttaa varainhoitoasetuksen mukaisesti arviointiprosessin tehokkuuden varmistamiseksi.
3. Ehdotuksen kattava arviointi alla lueteltujen myöntämisperusteiden pohjalta:

1. Merkityksellisyys (0–20)

- Toimen merkityksellisyys Life-ohjelman ja kohdennetun alaohjelman yhden tai useamman erityistavoitteen kannalta
- Se, missä määrin hanke on ehdotuspyyntöön sisältyvän kuvauksen mukainen, mukaan lukien tarvittaessa sen erityiset painopisteet
- Yleisen toimintalogiikan järkevyyttä
- Se, missä määrin hanke tarjoaa sivuhyötyjä ja edistää synergiaa muiden ympäristö- ja ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkityksellisten politiikanalojen kanssa

2. Laatu (0–20)

- Työsuunnitelman selkeys, merkityksellisyys ja toteutettavuus
- Toimien asianmukainen maantieteellinen painopiste
- Vaikutusten seuranta ja raportointia koskevan suunnitelman laatu

- Asiaankuuluvien sidosryhmien yksilöiminen ja aktivoiminen
- Ehdotettujen toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuus ja laatu hankkeesta tiedottamiseksi ja sen tulosten välittämiseksi eri kohderyhmille

3. Vaikutus (0–20)

- Hankkeen aikana ja/tai sen jälkeen ehdotetuista toimista odotettujen vaikutusten kunnianhimoisuus ja uskottavuus, mukaan lukien mahdolliset kielteiset vaikutukset Life-ohjelman muihin erityistavoitteisiin, kuten sen varmistaminen, ettei kyseisille tavoitteille aiheudu merkittävää haittaa
- Hankkeen tulosten kestävyys hankkeen päätyttyä
- Mahdollisuus, että hankkeen tulokset toistetaan samoilla tai muilla aloilla tai paikoilla, että julkiset tai yksityiset toimijat laajentavat niitä tai että hankitaan suurempia investointeja tai taloudellisia resursseja (katalyyttipotentiaali)
- Hankkeen tulosten hyödyntämistä koskevien toimenpiteiden laatu

4. Resurssit (0–20)

- Hankeryhmän – yhteenliittymän tai ainoan tuensaajan – kokoonpano asiantuntemuksen, osaamisen ja vastuualueiden sekä hallintorakenteen asianmukaisuuden osalta
- Talousarvion ja resurssien asianmukaisuus ja yhdenmukaisuus ehdotetun työsuunnitelman kanssa
- Talousarvion avoimuus eli riittävän hyvin kuvailut kustannuserät
- Se, missä määrin hankkeen ympäristövaikutukset otetaan huomioon ja niitä lievennetään, myös käyttämällä ympäristöä säästäviä hankintoja; hankkeen ympäristöjalanjäljen laskennassa olisi hyvä käyttää hyväksytyjä menetelmiä (esimerkiksi PEF- tai OEF-menetelmiä tai vastaavia³⁹) tai ympäristöjärjestelmiä (esimerkiksi EMAS-järjestelmää)
- Ehdotetun hankkeen rahallinen arvo

4. Ehdotusten pisteytys

Kunkin perusteen kohdalla voidaan antaa 0–20 pistettä. Jokaisesta perusteesta on saatava vähintään 10 pistettä.

Perusteen ”Vaikutus” painoarvo on 1,5: kunkin ehdotuksen vaikutuksesta saamat pisteet kerrotaan luvulla 1,5.

Kokonaispistemäärä, joka on vähintään saatava painotettujen yksittäisten pistemäärien summana, on 55 pistettä.

Seuraavia bonuspisteitä sovelletaan tavanomaisiin hankkeisiin sekä tarvittaessa ja ehdotuspyynnössä määritellyllä tavalla teknisen tuen hankkeisiin ja ”muihin toimiin”:

- **BONUS 1:** Ehdotettu hanke tarjoaa poikkeuksellisia synergioita ja edistää merkittäviä sivuhyötyjä Life-alaohjelmien välillä. (2 pistettä)
- **BONUS 2:** Hanke toteutetaan ensisijaisesti syrjäisimmillä alueilla. Jos tietyt alueelliset erityispiirteet ovat merkityksellisiä ehdotuspyynnössä käsiteltävien tarpeiden kannalta, esimerkiksi saarten ominaisuudet jätteen kannalta tai hiili-intensiiviset alueet puhtaan energian kannalta, bonus voidaan ulottaa muille maantieteellisille alueille, joilla on erityistarpeita ja haavoittuvuuksia. (2 pistettä)

³⁹ Esimerkiksi PEF- tai OEF-menetelmiä. Ks. luettelo verkkosivulla https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/PEFCR_OEFSR_en.htm

- BONUS 3: Hanke perustuu merkittävästi muiden Euroopan unionin rahoittamien hankkeiden tuloksiin tai laajentaa niitä. (2 pistettä)
- BONUS 4: Hankkeella on poikkeuksellista katalyyttipotentiaalia. (2 pistettä)
- BONUS 5: Ehdotuksessa suunnitellaan sellaista valtioiden välistä yhteistyötä 40 jäsenvaltioiden välillä, joka on olennaisen tärkeää hankkeen tavoitteiden saavuttamisen takaamiseksi. (2 pistettä).

Bonukset perustuvat kyllä/ei-perusteisiin. Niissä ei käytetä asteikkoa; kullekin ehdotukselle annetaan joko 0 tai 2 pistettä.

Tämä tarkoittaa sitä, että tavanomaisia hankkeita koskevien ehdotusten mahdollisten pisteiden enimmäismäärä on 100, kun se muiden ehdotusten (eli teknisen avun hankkeiden ja ”muiden toimien” kohdalla) on 90 plus mahdolliset bonukset.

5. Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon paremmuusjärjestys ja valmistelu

Hanke-ehdotukset asetetaan paremmuusjärjestykseen ottaen huomioon kunkin myöntämisperusteen painotetut pisteet ja mahdolliset bonuspisteet. Kutakin alaohjelmaa – ja kunkin alaohjelman osalta tarvittaessa hallintoon liittyviä ja Uusi eurooppalainen Bauhaus -hankkeita – varten laaditaan erilliset luettelot.

Luettelo rahoitettaviksi ehdotettavista hankkeista laaditaan ottaen huomioon ehdotukset, jotka ovat saaneet vähimmäispisteet ja joihin on käytettävissä määrärahoja. Jos useampi ehdotus saa saman pistemäärän, rahoitetaan ne ehdotukset, joiden pistemäärä on korkein arviointiperusteen 3 eli ”Vaikutus” kohdalla.

6. Varallaololuettelo ja huippuosaamismerkki

Varallaololuettelo kattaa kaikki hankkeet, jotka täyttävät vähimmäislaatuvaatimukset (eli ovat saaneet kaikki vähimmäispisteet) mutta joita ei voida rahoittaa käytettävissä olevan talousarvion takia. Jos käytettäväksi saadaan lisävaroja, varallaololuetteloissa olevat hankkeet rahoitetaan paremmuusjärjestyksessä.

Tavanomaisten hankkeiden osalta varallaololuettelossa oleville hankkeille myönnetään huippuosaamismerkki Life-asetuksen 15 artiklan mukaisesti.

Huippuosaamismerkkin saaneiden hankkeiden luettelo ja lyhyt kuvaus kustakin hankkeesta toimitetaan toimivaltaisille komission yksiköille, kansallisille yhteyspisteille ja Life-komitean jäsenille, jotka jakavat ne edelleen Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahasto plussan ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston hallinnoinnista vastaaville viranomaisille.

Nämä hankkeet voitaisiin rahoittaa samoin ehdoin (yhteisrahoitusosuus, summa ja tukikelpoiset kustannukset) kuin ne olisi rahoitettu Life-ohjelmasta.

4.2.2. *Kaksivaiheinen menettely tavanomaisia hankkeita varten*

Tavanomaisia hankkeita koskevien sopimusten tekemiseen sovelletaan kaksivaiheista valintamenettelyä. Myöntämismenettely järjestetään kahdessa vaiheessa: Ensimmäisessä vaiheessa toimitetaan alustava ehdotus. Toisessa vaiheessa toimitetaan niitä alustavia ehdotuksia, joilla on kohtuullinen mahdollisuus saada avustus, koskeva yksityiskohtainen ehdotus. Tätä menettelyä ei pitäisi panna täytäntöön vuosina 2021 ja 2022.

40 'Valtioiden välinen yhteistyö' käsittää kansallisen rajan molemmiin puolin sijaitsevien vierekkäisten maiden tai alueiden välisen yhteistyön sekä yhteistyön laajemmalla kansainvälisellä tai makroalueellisella tasolla.

4.2.2.1. Vaihe 1: alustava ehdotus

Hakijoita pyydetään esittämään pääkohdat sisältävä alustava ehdotus. Niiden on ilmoitettava pyydettyä taloudellinen tuki.

1. Ehdotuspyynnön jälkeen toimitetaan alustavat ehdotukset.
2. Alustavat ehdotukset tarkistetaan sen varmistamiseksi, että ne täyttävät osallistumis- ja tukikelpoisuusperusteet.
3. Alustavat ehdotukset arvioidaan seuraavien perusteiden avulla:

1. Merkityksellisyys ja vaikutus (0–20)

- Toimen merkityksellisyys Life-ohjelman ja kohdennetun alaohjelman yhden tai useamman erityistavoitteen kannalta
- Se, missä määrin hanke vastaa ehdotuspyynnön aihekuvausta
- Ehdotuksen yleisen toimintalogiikan järkevyys
- Hankkeen aikana ja/tai sen jälkeen ehdotetuista toimista odotettujen vaikutusten kunnianhimoisuus ja uskottavuus, mukaan lukien mahdolliset kielteiset vaikutukset Life-ohjelman muihin erityistavoitteisiin; vaikutuksia analysoitaessa otetaan huomioon hankkeen erityispiirteet ja maantieteellinen soveltamisala, mukaan lukien tarvittaessa sellaisten maantieteellisten alueiden erityistarpeet, joilla on erityisiä haavoittuvuuksia, ympäristöön liittyviä haasteita ja/tai luonnonhaittoja

2. Laatu ja resurssit (0–20)

- Työsuunnitelman selkeys, merkityksellisyys ja toteutettavuus
- Hankkeen tulosten kestävyys hankkeen päätyttyä
- Hankkeen rahallinen arvo

3. Alustavat ehdotukset pisteytetään

Kunkin perusteen kohdalla voidaan antaa 0–20 pistettä. Kokonaispistemäärä, joka on vähintään saatava yksittäisten pistemäärien summana, on 12 pistettä 40 pisteestä. Alustavat ehdotukset, jotka eivät saavuttaneet vähimmäispistemäärää, suljetaan pois.

4. Jatkoon valittavien alustavien ehdotusten luettelon laatiminen ja kehoitus toimittaa yksityiskohtainen ehdotus

Pitkä luettelo hakijoista, joita pyydetään toimittamaan yksityiskohtainen ehdotus, sisältää alaohjelmittain parhaat pisteet saaneet alustavat ehdotukset, joita varten haettu EU:n rahoitusosuus on 2–3 kertaa käytettävissä olevan talousarvion suuruinen. Pyydetyn EU:n rahoitusosuuden ja käytettävissä olevan talousarvion välinen erityinen suhde määritellään ottaen huomioon pyydettyjen rahoitusosuuksien suuruus sekä aiemmissa ehdotuspyynnöissä kyseisen alaohjelman kohdalla toimitettujen yksityiskohtaisten ehdotusten hyväksymisosoitus. Kutakin alaohjelmaa ja kunkin alaohjelman osalta hallintoon liittyviä hankkeita varten laaditaan erilliset luettelot.

4.2.2.2. Vaihe 2: yksityiskohtainen ehdotus

1. Yksityiskohtaiset ehdotukset toimitetaan.
2. Ehdotukset tarkistetaan siltä osin, täyttävätkö ne osallistumis-, tukikelpoisuus-, valinta- ja poissulkemisperusteet. Tarkistusten järjestystä voidaan mukauttaa varainhoitoasetuksen mukaisesti arviointiprosessin tehokkuuden varmistamiseksi.
3. Yksityiskohtaiset ehdotukset arvioidaan yksivaiheista menettelyä varten määriteltyjen myöntämisperusteiden avulla, erilaiset bonukset mukaan lukien.

4. Ehdotusten paremmuusjärjestystä ja huippuosaamismerkkiä sovelletaan kuten kohdassa 4.2.1. kuvatussa yksivaiheisessa menettelyssä.

4.2.3. *Kaksivaiheinen menettely strategisia hankkeita varten*

Strategisten luontohankkeiden ja strategisten integroitujen hankkeiden toimittamis- ja valintaprosessi perustuu kaksivaiheiseen menettelyyn, jota sovelletaan kaikissa alaohjelmissä. Sen on tarkoitus helpottaa potentiaalisten hakijoiden työtä ja varmistaa, että he saavat parhaat mahdolliset ohjeet prosessin aikana. Työnkulku on organisoitu siten, että se noudattelee kunkin ehdotuksen jatkuvaa kehittymistä ja hienosäätöä. Kaikkien ehdotusten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sovelletaan arviointiprosessin kaikissa vaiheissa.

Kaksivaiheinen menettely perustuu alustavan ehdotuksen toimittamiseen ja myöhemmin tehtävään yksityiskohtaiseen ehdotukseen. Se järjestetään seuraavalla tavalla:

Vaihe 1: alustava ehdotus

1. Ehdotuspyynnön jälkeen toimitetaan alustavat ehdotukset.
2. Alustavat ehdotukset tarkistetaan sen varmistamiseksi, että ne täyttävät osallistumis- ja tukikelpoisuusperusteet.

Alustavat ehdotukset arvioidaan seuraavien perusteiden avulla:

<ol style="list-style-type: none">1. Suunnitelmien tai strategioiden täytäntöönpano<ul style="list-style-type: none">- Hankkeen tavoitteena on panna täytäntöön 4.1.2. kohdassa mainitut suunnitelmat tai strategiat.2. Alueellinen kattavuus<ul style="list-style-type: none">- Hankkeen kohteena olevan unionin suunnitelman tai strategian täytäntöönpano kattaa laajan ja edustavan alueen, erityisesti alueellisesti, monella alueella, kansallisesti tai kansainvälisesti. Monta kaupunkia kattava lähestymistapa tai pienempi alueellinen mittakaava voi myös olla hyväksyttävä ilmanlaadun hallintaa koskevien strategisten integroitujen hankkeiden kohdalla, kunhan hankkeella on huomattava vaikutus.3. Täydentävien varojen koordinointi<ul style="list-style-type: none">- Toimilla otetaan käyttöön täydentävää rahoitusta vähintään yhdestä unionin, kansallisesta tai yksityisestä rahoituslähteestä, ja niissä harkitaan muuta asiaankuuluvaa Euroopan unionin, kansallista tai yksityistä rahoitusta.- Rahoitus täydentää strategisia luontohankkeita ja strategisia integroituja hankkeita, ja sitä käytetään kyseessä olevan suunnitelman tai strategian täytäntöön panemiseksi tarvittavien täydentävien toimien tukemiseen ja täytäntöönpanoon.- Täydentävän rahoituksen koordinointimekanismit on määritelty selkeästi.4. Keskeisten sidosryhmien osallistuminen<ul style="list-style-type: none">- Keskeiset sidosryhmät otetaan aktiivisesti mukaan kohteena olevan suunnitelman tai strategian täytäntöönpanoon.

Kunkin perusteen täytyminen arvioidaan.

3. Jatkoon valittujen hankkeiden luettelo

Kaikkia hakijoita, jotka toimittavat edellä mainitut perusteet täyttävät ehdotukset, pyydetään toimittamaan yksityiskohtainen ehdotus.

Nämä hakijat kutsutaan myös osallistumaan kirjalliseen kysymys ja vastaus -vaiheeseen, jonka aikana he voivat esittää yksityiskohtaisen ehdotuksen laatimiseen liittyviä kysymyksiä. Tämän vaiheen lopussa kysymykset ja vastaukset julkistetaan nimettömästi kaikkien hakijoiden avustamiseksi yhdenvertaisesti yksityiskohtaisten ehdotusten laatimisessa. Tarvittaessa kysymyksiä ja vastauksia täydennetään ohjeilla, jotka koskevat tyypillisiä ongelmia, joita hakijoilla on saattanut olla ja jotka ilmenivät alustavista ehdotuksista.

Vaihe 2: yksityiskohtainen ehdotus

1. Yksityiskohtaiset ehdotukset toimitetaan.
2. Ehdotukset tarkistetaan siltä osin, täyttävätkö ne osallistumis-, tukikelpoisuus-, valinta- ja poissulkemisperusteet. Tarkistusten järjestystä voidaan mukauttaa varainhoitoasetuksen mukaisesti arviointiprosessin tehokkuuden varmistamiseksi.
3. Ehdotuksen kattava arviointi alla olevassa taulukossa esitettyjen myöntämisperusteiden avulla:

1. Merkityksellisyys (0–20)

- Toimen merkityksellisyys Life-ohjelman ja kohdennetun alaohjelman yhden tai useamman erityistavoitteen kannalta
- Se, missä määrin hanke vastaa ehdotuspyynnön aihekuvausta
- Yleisen toimintalogiikan järkevyyt
- Se, missä määrin hanke tarjoaa sivuhyötyjä ja edistää synergiaa muiden ympäristö- ja ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkityksellisten politiikanalojen kanssa

2. Laatu (0–20)

- Työsuunnitelman selkeys, merkityksellisyys ja toteutettavuus
- Toimien asianmukainen maantieteellinen painopiste
- Vaikutusten seuranta ja raportointia koskevan suunnitelman laatu
- Asiaankuuluvien sidosryhmien yksilöiminen ja aktivoiminen
- Toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuus ja laatu hankkeesta tiedottamiseksi ja sen tulosten välittämiseksi eri kohderyhmille

3. Täydentävä rahoitus (0–20)

- Life-hankkeessa myönnettäväksi suunniteltua (tukikelpoisuuteen tarvittavan vähimmäistason ylittävää) rahoitusta täydentävien muiden rahoituslähteiden käyttöönoton taso sekä niiden todellisen käyttöönoton todennäköisyys ja toiminnallinen yhteys täytäntöön pantavaan suunnitelmaan tai strategiaan
- Koordinointimekanismin laatu kohteena olevan strategian tai suunnitelman täytäntöön panemiseksi tarvittavien muiden varojen, erityisesti unionin varojen, käyttämiseksi optimaalisesti
- Tarvittavien täydentävien toimien määrittäminen, merkityksellisyys ja toteutettavuus

4. Vaikutus (0–20)

- Hankkeen aikana ja/tai sen jälkeen ehdotetuista toimista odotettujen vaikutusten kunnianhimoisuus ja uskottavuus, mukaan lukien mahdolliset kielteiset vaikutukset Life-ohjelman muihin erityistavoitteisiin, sen varmistamiseksi, ettei kyseisille tavoitteille aiheudu merkittävää haittaa
- Hankkeen tulosten kestävyys hankkeen päätyttyä
- Mahdollisuus, että hankkeen tulokset toistetaan samoilla tai muilla aloilla tai paikoilla, että julkiset tai yksityiset toimijat laajentavat niitä tai että hankitaan suurempia investointeja tai taloudellisia resursseja (katalyyttipotentiaali)
- Hankkeen tulosten hyödyntämistä koskevien toimenpiteiden laatu

5. Resurssit (0–20)

- Hankeryhmän – yhteenliittymän tai ainoan tuensaajan – kokoonpano asiantuntemuksen, osaamisen ja vastualueiden sekä hallintorakenteen asianmukaisuuden osalta
- Talousarvion ja resurssien asianmukaisuus ja yhdenmukaisuus työsuunnitelman kanssa
- Talousarvion avoimuus eli riittävän hyvin kuvailut kustannuserät
- Se, missä määrin hankkeen ympäristövaikutukset otetaan huomioon ja niitä lievennetään, myös käyttämällä ympäristöä säästäviä hankintoja; hankkeen ympäristöjalanjäljen laskennassa olisi hyvä käyttää hyväksytyjä menetelmiä (esimerkiksi PEF- tai OEF-menetelmiä tai vastaavia⁴¹) tai ympäristöjärjestelmiä (esimerkiksi EMAS-järjestelmää)
- Hankkeen rahallinen arvo

4. Ehdotusten pisteytys

Kunkin perusteen kohdalla voidaan antaa 0–20 pistettä. Jokaisesta perusteesta on saatava vähintään 10 pistettä. Kokonaispistemäärä, joka on vähintään saatava painotettujen yksittäisten pistemäärien summana, on 55 pistettä. Bonuspisteitä ei huomioida lukuun ottamatta tapauksia, joissa ehdotettu hanke kattaa ensisijaisesti syrjäisimmät alueet.

Tämä tarkoittaa, että mahdollisten pisteiden enimmäismäärä on 100.

5. Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon paremmuusjärjestys ja valmistelu

Hanke-ehdotukset asetetaan paremmuusjärjestykseen ottaen huomioon kunkin myöntämisperusteen painotetut pisteet.

Luettelo rahoitettaviksi ehdotettavista hankkeista laaditaan ottaen huomioon ehdotukset, jotka ovat saaneet vähimmäispisteet ja joihin on käytettävissä määrärahoja.

Jos useampi ehdotus saa saman pistemäärän, rahoitetaan ne ehdotukset, joiden pistemäärä on korkein arviointiperusteen 3 eli ”Vaikutus” kohdalla.

Jos kaikkien vähimmäispisteet saavuttaneiden ehdotusten rahoittamiseen ei ole käytettävissä määrärahoja, etusijalle asetetaan niiden jäsenvaltioiden ehdotukset, joilla ei – vielä – ole kyseisestä alaohjelmasta rahoitettua strategista integroitua hanketta tai alaohjelmasta ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus” rahoitettua strategista luontohanketta.

6. Varallaololuettelo ja huippuosaamismerkki

Varallaololuettelo ja huippuosaamismerkkiä sovelletaan kuten kohdassa 4.2.1. kuvatussa yksivaiheisessa menettelyssä.

4.3. Toiminta-avustukset

Life-asetuksen mukaisesti toiminta-avustuksia voidaan myöntää monenlaisissa tapauksissa:

1. Life-asetuksen 11 artiklan 6 kohdassa säädetään tuesta sellaisten voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tiettyihin toiminta- ja hallintokustannuksiin, jotka osallistuvat unionin lainsäädännön ja politiikan valmisteluun, täytäntöönpanoon ja täytäntöönpanon valvontaan ja toimivat pääasiassa ympäristön tai ilmastotoimien alalla, mukaan lukien energiasiirtymä.

⁴¹ Esimerkiksi PEF- tai OEF-menetelmiä. Ks. luettelo verkkosivulla https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/PEFCR_OEFSR_en.htm

2. Life-asetuksen 13 artiklan mukaan avustuksia voidaan myöntää Life-asetuksen liitteessä I mainituille organisaatioille. Näiden organisaatioiden toiminta- ja hankeavustusten määrä vuosina 2021–2024 on enintään 6 miljoonaa euroa.
3. Edellä olevien 1 ja 2 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle jääviä toiminta-avustuksia voidaan myöntää varainhoitoasetuksen 195 artiklassa määritellyissä asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa.

Toiminta-avustusten ohjeellinen summa kaudella 2021–2024 on 55,5 miljoonaa euroa.

Kaikentyypisten toiminta-avustusten yhteisrahoituksen enimmäisosuus on 70 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista.

4.4. Toimitus- ja valintamenettely toiminta-avustusten kohdalla

Toiminta-avustuksia myönnetään seuraavin perustein:

- (1) Kumppanuutta koskevat puitesopimukset voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen ja mahdollisuuksien mukaan riskianalyysin jälkeen myös Life-asetuksen liitteessä I mainittujen organisaatioiden kanssa. Kumppanuutta koskevien puitesopimusten kesto vahvistetaan, jotta voidaan säilyttää tasapaino seuraavien tekijöiden välillä: tuensaajien varmuuden ja vakauden tarve, tarve varmistaa kumppanuuden kehitys sekä voittoa tavoittelemattomille yhteisöille myönnettävien toiminta-avustusten osalta erilaisten organisaatioiden mahdollisuus osallistua kumppanuuksiin.

Erityiset avustussopimukset tehdään vuosittain puitesopimuskumppaneille osoitetun ehdotuspyynnön perusteella.

- (2) Yksittäiset vuotuiset toiminta-avustukset, jos kumppanuussopimukset eivät ole mahdollisia tai asianmukaisia.

Myöntämismenettely organisoidaan seuraavasti:

1. Ehdotuspyynnön jälkeen toimitetaan ehdotukset.
2. Ehdotukset tarkistetaan siltä osin, täyttävätkö ne osallistumis-, tukikelpoisuus-, valinta- ja poissulkemisperusteet. Tarkistusten järjestystä voidaan mukauttaa varainhoitoasetuksen mukaisesti arviointiprosessin tehokkuuden varmistamiseksi.
3. Ehdotuksen arviointi. Ehdotus kumppanuutta koskevaksi puitesopimukseksi arvioidaan alla lueteltujen myöntämisperusteiden avulla:

a) Merkityksellisyys

- Toimen merkityksellisyys Life-ohjelman yhden tai useamman erityistavoitteen kannalta
- Se, missä määrin ehdotettu työsuunnitelma vastaa ehdotuspyynnön kattamia asiaankuuluvia toimintapolitiikkoja
- Se, missä määrin ehdotus tuo EU:n tason lisäarvoa

b) EU:n politiikan muotoilu

- Se, missä määrin ehdotus osoittaa EU:n poliittisen prosessin syvällistä ymmärrystä
- Se, missä määrin hakija parantaa tieto- ja näyttöpohjaa ja tukee siten unionin ympäristö-, ilmasto- ja energiapolitiikkaa
- Se, missä määrin hakija edistää ympäristö-, ilmasto- ja/tai energiapolitiikan yhdenmukaisuutta muiden politiikkojen, kuten maatalous-, liikenne- ja koheesiopolitiikan, kanssa
- Se, missä määrin hakija toimii kanavana EU:n tason ja kansalaisyhteiskunnan välillä ja tarjoaa koordinoitua panoksen politiikkaan
- Niiden keinojen ja rakenteiden tarkoituksenmukaisuus, joilla pyritään ilmaisemaan

EU:n kansalaisten huolenaiheet ja varmistamaan heidän demokraattinen edustuksensa asiaankuuluvissa toimielimissä

c) EU:n politiikkojen täytäntöönpano

- Se, missä määrin ehdotettu strategia parantaa EU:n ympäristö-, ilmasto- ja/tai energialainsäädännön täytäntöönpanoa ja täytäntöönpanon valvontaa paikallisella, jäsenvaltioiden ja/tai unionin tasolla
- Se, missä määrin hakija toimii kanavana EU:n tason ja kansalaisyhteiskunnan välillä sekä edistää politiikan täytäntöönpanon hyväksyntää ja varmistaa sen
- Se, missä määrin hakija käyttää verkostoaan tunnistaakseen politiikan täytäntöönpanon esteitä kansallisella tai alueellisella tasolla poliittisen palautteen antamiseksi
- Viestintä- ja levittämistoimenpiteiden tarkoituksenmukaisuus ja laatu vipuvaikutuksen luomiseksi
- Se, missä määrin ehdotetulla strategialla autetaan varmistamaan ympäristö-, ilmasto- ja/tai energiapolitiikkaan tehtävät investoinnit käsitellen samalla ulkoisia ympäristövaikutuksia

d) Tunnistustoiminto

- Se, missä määrin ehdotus auttaa havaitsemaan uusia tai nousevia ongelmia ympäristön, ilmastomuutoksen ja/tai energian alalla sekä analysoimaan ongelmien syitä ja mahdollisia vaikutuksia
- Hakijan valmiudet ehdottaa asianmukaisia ratkaisuja ja antaa palautetta tai parantaa tunnistettuja uusia tai nousevia ongelmia koskevaa päätöksentekoa

e) Organisaation kehittäminen

- Ehdotetun strategian laatu yksilöityjen organisaation kehittämistarpeiden ja parannuskohteiden käsittelemisen kannalta
- Se, missä määrin hakija edustaa asiaankuuluvia sidosryhmiä ja pyrkii kehittämään jäsenyyttään (ruohonjuuritasoa tai jäsenkantaa)
- Se, missä määrin hakijan varainhankintastrategialla varmistetaan organisaation monipuolistaminen ja kestävyys
- Vakuuttava analyysi hakijan riippuvuudesta Life-toiminta-avustuksesta ja tätä riippuvuutta käsittelevät vakuuttavat strategiat
- Ehdotetun työn rahallinen arvo

Ehdotusten pisteytys

Kunkin perusteen kohdalla voidaan antaa 0–20 pistettä. Yksittäisille perusteille ei ole vähimmäispistemäärää.

Perusteen 4) eli ”Tunnistustoiminto” painoarvo on 0,25.

Perusteen 5) eli ”Organisaation kehittäminen” painoarvo on 0,75.

Kokonaispistemäärä, joka on vähintään saatava painotettujen yksittäisten pistemäärien summana, on 45 pistettä.

Jos useampi ehdotus saa saman pistemäärän, paremmuusjärjestys määritetään seuraavien periaatteiden avulla:

1. Ehdotukset, joissa keskitytään aiheeseen, jota enemmän pisteitä saaneet ehdotukset eivät kata hyvin, katsotaan ensisijaisiksi.
2. Tämän jälkeen hakemukset laitetaan järjestykseen niiden arvioidun rahallisen arvon perusteella.

Myönnettävien toiminta-avustusten lopullisen luettelon paremmuusjärjestys ja valmistelu

Hanke-ehdotukset asetetaan paremmuusjärjestykseen ottaen huomioon kunkin myöntämisperusteen pisteet.

Luettelo myönnettäviksi ehdotettavista toiminta-avustuksista laaditaan ottaen huomioon ehdotukset, jotka ovat saaneet vähimmäispisteet ja joihin on käytettävissä määrärahoja.

Tämä ehdotusten paremmuusjärjestys pistemäärän ja ensisijaisuuden mukaan kumppanuutta koskevan puitesopimuksen arvioinnin jälkeen muodostaa myös järjestyksen, johon hakijat asetetaan sen jälkeen, kun heidän erillisiä avustussopimuksia koskevat ehdotuksensa on arvioitu. Erillisiä avustussopimuksia koskevan arvioinnin jälkeen ei siis vahvisteta uutta paremmuusjärjestystä.

Yksittäisten toiminta-avustusten myöntämisen yhteydessä sovelletaan seuraavia perusteita:

a) Merkityksellisyys	
–	Se, missä määrin ehdotettu työohjelma vastaa kansalaisjärjestöhakijan kumppanuutta koskevaa puitesopimusta; mahdolliset poikkeamat on perusteltu
b) Ehdotuksen laatu	
–	Ehdotetun työsuunnitelman selkeys, merkityksellisyys ja toteutettavuus
–	Ehdotettujen toimien odotettavissa olevien vaikutusten kunnianhimoisuus ja uskottavuus
c) Resurssit	
–	Työn organisoinnin ja hallinnoinnin asianmukaisuus
–	Ehdotetun talousarvion ja resurssien asianmukaisuus ja yhdenmukaisuus ehdotetun työsuunnitelman kanssa
–	Tulojen ja menojen välinen tasapaino

Kunkin perusteen kohdalla voidaan antaa 0–20 pistettä. Yksittäisille perusteille ei ole vähimmäispistemäärää. Kokonaispistemäärä, joka on vähintään saatava yksittäisten pistemäärien summana, on 35 pistettä.

4.5. Ehdotuspyyntöjen ohjeelliset aikataulut

	2021			2022			2023			2024		
	1–4	5–8	9–12	1–4	5–8	9–12	1–4	5–8	9–12	1–4	5–8	9–12
Tavanomaiset hankkeet		☒		☒			☒			☒		
Strategiset luontohankkeet		☒		☒						☒		
Strategiset integroidut hankkeet		☒		☒			☒			☒		
Tekninen tuki (valmiuksien kehittäminen)		☒		☒								
Muut teknisen tuen hankkeet		☒		☒			☒			☒		

Toiminta-avustukset		☒			☒			☒			☒	
Muut toimet		☒		☒			☒			☒		

Tavanomaisia hankkeita, strategisia integroituja hankkeita, strategisten luontohankkeiden ja strategisten integroitujen hankkeiden valmistelua varten toteutettavia teknisen tuen hankkeita sekä koordinointi- ja tukitoimia koskevat ehdotuspyynnöt käynnistetään joka vuosi ja/tai hankkeiden toimittamiselle asetetaan määräaika vuosittain.

Strategisten luontohankkeiden osalta käynnistetään ehdotuspyynnöt vuosina 2021, 2022 ja 2024.

Valmiuksien kehittämistä koskevan teknisen tuen hankkeiden osalta käynnistetään ehdotuspyynnöt vuosina 2021 ja 2022.

Laajentamista ja toistamista koskevan teknisen tuen hankkeiden osalta käynnistetään ehdotuspyyntö joka toinen vuosi vuodesta 2022 alkaen.

Muita toimia koskevat ehdotuspyynnöt käynnistetään todennäköisesti vuosittain tai joka toinen vuosi. Toiminta-avustuksia koskevat ehdotuspyynnöt käynnistetään todennäköisesti vuosittain. Muihin toimiin ja/tai toiminta-avustuksiin liittyvät kumppanuutta koskevat puitesopimukset tehdään tarvittaessa useammaksi vuodeksi.

5. MUUT RAHOITUSMUODOT

Asetuksen 3 artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi Life-ohjelmasta voidaan 4 kohdassa yksilöidyillä avustuksilla rahoitettujen hankkeiden lisäksi antaa rahoitusta myös muiden rahoitusmuotojen avulla:

- kohdassa 5.4. määritellyt hankkeet
- komission toimet ympäristöön, ilmastoon ja puhtaaseen energiaan siirtymiseen liittyvän EU:n lainsäädännön valmistelun, täytäntöönpanon ja valtavirtaistamisen tukemiseksi
- komissiolle ohjelman kehittämis-, täytäntöönpano- ja seurantatoimissa annettava hallinnollinen ja tekninen apu.

Muita rahoitusmuotoja voivat olla

- hankintasopimukset
- palkinnot
- välilliset hallinnointitoimet, kuten rahoituksen yhdistäminen.

Neljästä alaohjelmasta vuosina 2021–2024 muiden rahoitusmuotojen ja rahoitusta yhdistäviin toimiin kuuluvien rahoitusvälineiden kautta rahoitettavien hankkeiden ohjeelliset määrärahat ovat 476 miljoonaa euroa.

Neljästä alaohjelmasta vuosina 2021–2024 rahoitettavien teknisten ja hallinnollisten toimien ohjeelliset määrärahat ovat 106 miljoonaa euroa.

5.1. Hankintasopimukset

Life-asetuksen 5 artiklan mukaan Life-ohjelmasta voidaan rahoittaa komission toteuttamia toimia, joilla tuetaan ympäristö-, ilmasto- ja niihin liittyvän energiaa koskevan unionin lainsäädännön valmistelua, täytäntöönpanoa ja valtavirtaistamista.

Tällaisia hankintasopimusten avulla toteutettavia toimia voivat olla

- tiedotus ja viestintä, muun muassa tietoisuuden lisäämiseen tähtäävät kampanjat, suhteet tiedotusvälineisiin, julkaisut, tiedotusmateriaalit, käännökset, sidosryhmien kuuleminen/osallistuminen, työpajat, konferenssit ja tuki osallistumiseen perustuvilla ohjelmilla/toimilla, verkottuminen ja parhaiden käytäntöjen vaihtamiseen tarkoitettut järjestelmät
- tuki politiikkojen ja lainsäädännön suunnitteluun, kehittämiseen, täytäntöönpanoon ja täytäntöönpanon valvontaan, esimerkiksi tieteellinen, oikeudellinen ja tekninen tuki, tarkastukset, valmiuksien kehittäminen, vertaisarvioinnit, auditoinnit, arvioinnit, vaikutustenarvioinnit, tietotekniikkajärjestelmät, tutkimukset, neuvontapalvelut, mallintaminen ja skenaarioiden kehittäminen.

5.2. Palkinnot

Palkinnot ovat rahoitusosuuksia, jotka myönnetään palkkiona kilpailun perusteella.

Komissio edistää palkinnoilla unionin poliittisten tavoitteiden saavuttamista.

Palkinnot myönnetään avoimuuden ja tasapuolisen kohtelun periaatteiden mukaisesti.

Osallistumisen edellytykset, palkinnon maksamista voittajille myöntämisen jälkeen koskevat järjestelyt ja asianmukaiset julkaisukeinot määritellään erikseen kunkin palkinnon osalta.

Palkinto-ohjelmien järjestäminen ja hallinnointi sisällytetään Life-asetuksen 9 artiklan 3 kohdan mukaisen 85 prosentin vähimmäismäärän laskentaan.

Esimerkkejä Life-ohjelmasta rahoitetuista palkinnoista ovat Green Leaf- ja Euroopan vihreä pääkaupunki -palkinnot, yrityksille myönnettävä EU:n ympäristöpalkinto, Natura 2000 -palkinto ja ilmastositoumuksen kannustimet.

5.3. Investointeja tukevat toimet, kuten rahoituksen yhdistäminen

5.3.1. Tuki ympäristö- ja ilmastoinvestointeja varten annettavan teknisen avun rahoitukseen

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman investointisuunnitelmassa todetaan, että investointien ja yleensä talouden viherryttäminen edellyttää teknisen tuen huomattavaa vahvistamista, jotta voidaan kehittää ennakoivasti vaikutukseltaan merkittävää investointijatkumoa. Lisäksi siinä korostetaan teknisen tuen merkitystä luonnonpääoman, ilmastotoimien ja luontoon perustuvien ratkaisujen edistämiseksi.

Vaikutukseltaan merkittävässä investointijatkumossa olisi keskityttävä hankkeisiin, joissa säilytetään, ennallistetaan, hallinnoidaan ja parannetaan luonnonpääomaa tai jotka johtavat hiilipolitoihin. Näin tuetaan EU:n biodiversiteettistrategiaa, kiertotaloutta koskevaa toimintasuunnitelmaa, uutta EU:n strategiaa ilmastomuutokseen sopeutumiseksi ja muita asiaankuuluvia politiikkoja.

InvestEU-neuvontakeskuksen puitteissa annettavalla teknisellä tuella pyritään tukemaan hankkeita, joiden ensisijaisia tavoitteita ovat ilmastomuutoksen hillitseminen, ilmastomuutokseen sopeutuminen ja/tai luonnonvarojen suojeleminen ja parantaminen sekä kiertotalouden kehittäminen. Siinä keskitytään hankkeisiin, joilla parannetaan ilmastomuutoksen sietokykyä ja/tai varmistetaan luonnonvarojen hoidon kestävyys.

Tämän hankejatkumon kehittämiseksi ja hankkeiden toteuttamiseksi paikan päällä toteutetaan kaksi täydentävää lisätoimea:

- (1) Rahoitusosuus InvestEU-ohjelman neuvontakeskukselle. Neuvontapalvelut määrittävät, kehittävät ja valmistelevat hankkeen InvestEU-ohjelmaa varten. Tavoitteena on edistää ja tukea vihreitä investointeja ja vihreiden hankkeiden toistamista/laajentamista silloin, kun ilmastomuutokseen sopeutuminen ja/tai luonnonvarojen suojeleminen ja parantaminen ovat hankkeen ensisijaisia tarkoituksia. Toimi sisältää pyynnöstä myös

neuvontapalveluja, joiden avulla voidaan tehdä muista investointihankkeista vihreämpiä.

- (2) Tapauskohtainen rahoitustuki avustuksina (ks. edellä kohta 4.1.3.3.) tai rahoituksen yhdistämisen muodossa (jos avustuksiin liittyy takaisinmaksettavia rahoituslähteitä, kuten lainoja, oman pääoman ehtoista rahoitusta tai muista lähteistä kuin Life-ohjelmasta rahoitettavaa budjettitukea).

5.3.1.1. Neuvontakeskuksen vihreä komponentti

InvestEU-neuvontakeskuksen tavoitteena on tarjota uusimman tekniikan tason mukaista ennakoivaa teknistä tukea olennaisena mahdollistavana toimena, jolla tuetaan talouden ja odotettujen investointien viherryttämistä.

InvestEU-neuvontakeskuksen tarkoitus on tukea investointeja, joita tarvitaan EU:n ympäristö- ja ilmastopolitiikan ja -lainsäädännön kokonaisvaltaiseen täytäntöönpanoon sekä talouden ja sen kiertoperiaatteen perustana olevan unionin luonnonpääoman suojeluun ja ennallistamiseen liittyviin laajempiin ympäristöhaasteisiin vastaamiseen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti.

InvestEU-neuvontakeskukselle myönnettävän Life-rahoitusosuuden tavoitteena on avustaa julkisia ja yksityisiä investointien edistäjiä ja niihin liittyviä toimijoita sellaisten investointihankkeiden tunnistamisessa ja kehittämisessä, joilla edistetään luonnonpääoman säilyttämistä, ennallistamista, hallinnoimista ja parantamista sekä hiilipoistoja ja ilmastonmuutoksen sietokykyä, esimerkiksi EU:n biodiversiteettistrategian, kiertotalouden toimintasuunnitelman ja uuden ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevan EU:n strategian tukemiseksi.

Erityisasiantuntemusta tunnustetaan 1) suoraan markkinoilla ja 2) neuvoa-antavien kumppaneiden kautta teknisen tuen tarjoamiseksi ja valmiuksien kehittämiseksi, jotta voidaan auttaa julkisten ja yksityisten vihreiden investointien tunnistamisessa ja kehittämisessä. Se voisi pyynnöstä kuulua muiden investointien viherryttämisen tukemiseen. Asiantuntijat osallistuvat tarvittaessa vastavuoroiseen koulutukseen ja kokemusten jakamiseen, jotta voidaan parantaa valmiuksia tunnistaa, edistää ja jäsentää vihreitä investointihankkeita kaikkialla EU:ssa.

Asiantuntemuksen ytimen rakentamiseen ja sopimusten tekemiseen neuvonantajakumppanien kanssa tarvittavan ajan jälkeen asiantuntemuksen käyttöönoton odotetaan tapahtuvan selvästi asteittain.

Alusta lähtien toteutetaan toimia, joilla mahdollistetaan mahdollisten investointien ennakoiva tunnistaminen ja asiaankuuluvien sidosryhmien valmiuksien kehittäminen.

Näihin neuvontapalveluihin osoitettavia määrärahoja ohjaa kysynnän kehittyminen. Neuvontapalveluihin vuosina 2021–2024 alaohjelmissa ”Luonto ja luonnon monimuotoisuus”, ”Kiertotalous ja elämänlaatu” ja ”Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen” osoitettavan määrän odotetaan olevan enintään 35 miljoonaa euroa. Tämä määrä täydentää InvestEU-ohjelmasta myönnetyn tuen takaisin maksettavia muotoja. Siinä keskitytään teknisen tuen palveluihin, ja sitä voidaan rahoittaa tarpeen mukaan suorassa tai välillisessä hallinnoinnissa.

Käyttämättömät varat kohdennetaan uudelleen avustuksiin.

5.3.1.2. Rahoituksen yhdistämiseen perustuva tuki

Vihreille investoinneille myönnetään tarvittaessa tukea rahoitusta yhdistävien toimien muodossa.

Rahoitusta yhdistävä toimi voidaan määritellä erilaisten tukimuotojen yhdistelmäksi:

- **vähintään yksi takaisin maksettava tukimuoto** (talousarviotakaus ja/tai rahoitusväline), joka rahoitetaan InvestEU-ohjelmasta tai muista rahoituslähteistä
- **tukimuoto, jota ei makseta takaisin**, joka rahoitetaan Life-ohjelmasta ja joka täyttää sen poliittiset tavoitteet ja tukikelpoisuusperusteet.

Life-avustusosuutta käytetään strategisesti lisärahoituksen houkuttelemiseen merkittävälle investoinneille. Resurssien yhdistäminen moninkertaistaa mahdollisuuden saada investoinnit toteutettua antamalla kullekin rahoittajalle jonkin verran vaikutusvaltaa varoihinsa nähden ja takaa, että komission ja muiden rahoittajien julkista tukea koordinoidaan paremmin EU:n politiikkatavoitteiden saavuttamiseksi.

Rahoitusta yhdistämällä voidaan helpottaa hankkeiden toistamista tai tukea mahdollisten vihreiden investointien tunnistamista ja edistämistä.

InvestEU-ohjelman puitteissa rahoituksen yhdistäminen voi avata mahdollisuuksia sisällyttää hankkeisiin luonnonpääoman suojelu/parantaminen – ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen liittyvät näkökohdat mukaan lukien – ja laajentaa sitä. Rahoitusta yhdistävän toimen avustusosuudella voidaan edistää entisestään sellaisten politiikkatavoitteiden suurempaa vaikutusta, joilla tuetaan hankkeiden muuta kuin pankkirahoituskelpoista osaa tai annetaan sijoittajille suurempi takuu.

Jos rahoitusta yhdistävä toimi ei toteudu, nämä varat käytetään avustusten rahoittamiseen. Käyttämättömät varat kohdennetaan uudelleen avustuksiin.

Rahoitusta yhdistävien toimien avustusosuuteen osoitetaan enintään 15 miljoonaa euroa vuosina 2021–2024.

Komissio raportoi Life-komitealle vuosittain alustavista tutkimuksista ja rahoitusta yhdistävän toimen mahdollisesta kehityksestä.

5.3.2. Energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan tehtävien investointien rahoittamiseen myönnettävä tuki

Rahoitustukeen osoitetut käyttämättömät varat kohdennetaan uudelleen avustuksiin alaohjelmassa ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan”.

5.3.2.1. Rahoitustuki energiaterhokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan tehtäviin investointeihin liittyvälle tekniselle tuelle

Energiaterhokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan tehtäviin investointeihin, joiden kohteena ovat rakennukset ja jotka säästävät energiaa ja vähentävät päästöjä, liittyvälle tekniselle tuelle myönnettävän rahoitustuen välillinen hallinnointi, esimerkkinä ELENA-väline⁴².

Tämä väline, jota EIP hallinnoi vuosien 2014–2020 Horisontti 2020 -ohjelmassa, on alaohjelman ”Siirtyminen puhtaaseen energiaan” edeltäjä. ELENA-välineestä myönnetään avustuksia energiaterhokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan tehtäviin investointeihin liittyvään tekniseen tukeen, jos investoinnit kohdistuvat rakennuksiin ja innovatiivisiin kaupunkiliikenne- ja liikkumishankkeisiin, jotka säästävät energiaa ja vähentävät päästöjä.

Tällaisessa välineessä myönnetään rahoitustukea hankkeen kehittämispalveluille, jotka liittyvät kaikkeen toimintaan, jota tarvitaan investointiohjelman rahoituksen kehittämiseen ja käyttöönottoon, mukaan lukien seuraavat: toteutettavuustutkimukset, suunnittelututkimukset, ohjelmien jäsentäminen, liiketoimintasuunnitelmat, energiakatselmukset ja pienempien hankkeiden yhdistäminen pankkirahoituskelpoisten pakettien muodostamiseksi. Itse

⁴² <https://www.eib.org/en/products/advising/elena/>

investointiohjelmaan liittyvät kustannukset, kuten laitteistokustannukset, eivät ole tukikelpoisia.

Tämäntyyppisten rahoitusvälineiden täytäntöönpanoon sovelletaan Euroopan investointipankin (EIP) ja Euroopan komission välisiä erityisiä kustannusten jakamista koskevia sopimuksia. Välineestä tarjotaan rahoitustukea lopulliselle tuensaajalle kustannusten jakamista koskevassa sopimuksessa määriteltyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

Rahoitustuki energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan tehtäviin investointeihin liittyvälle tekniselle tuelle saa olla enintään 45 miljoonaa euroa vuosina 2021–2024.

5.4. Välillisen hallinnon piiriin kuuluvien muiden toimien rahoitustuki

Varainhoitoasetuksen 62 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan komissio voi siirtää talousarvion toteuttamistehtäviä erityyppisille kumppaneille, kuten kansainvälisille järjestöille, erillisvirastoille ja julkisoikeudellisille elimille, mukaan lukien jäsenvaltioiden organisaatiot.

Sellaisten henkilöiden ja yhteisöjen valinnan, joille on määrä antaa tehtäväksi unionin varojen hoitaminen, on tapahduttava avoimesti ja toimen luonteen vuoksi perustellulla tavalla, eikä se saa aiheuttaa eturistiriitaa.

Varainhoitoasetuksen 154 artiklan 3 kohdan mukaan komissio varmistaa, että yhteisöjen, joille on määrä antaa talousarvion toteuttamiseen liittyviä tehtäviä, tarjoama varainhoito ja unionin taloudellisten etujen suoja on vastaavan tasoinen kuin silloin, kun komissio toteuttaa talousarviot.

Komissio on viime kädessä vastuussa EU:n talousarviosta ja tiedottaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vastuullisten yhteisöjen ja henkilöiden toimista.

5.4.1. Muihin välillisen hallinnon toimiin ympäristön ja ilmaston alalla myönnettävä rahoitustuki

Tilapäistä kustannusten jakamista koskevia sopimuksia voidaan allekirjoittaa kansainvälisten järjestöjen, erillisvirastojen ja julkisoikeudellisten elinten kanssa, mukaan lukien jäsenvaltioiden organisaatiot, tarkoituksena tarjota rajallista tukea yhteistä etua koskeville tapauskohtaisille toimille.

Esimerkkejä Life-ohjelmasta aiemmin rahoitetuista välillisen hallinnon toimista ovat OECD:n toteuttama tutkimus, jonka tarkoituksena oli tarjota luotettavia maksuhalukkuuteen liittyviä arvoja kemiallisille aineille altistumiseen liittyvien haitallisten terveysvaikutusten välttämiseksi, ja WHO:n toteuttama ilmansaasteiden terveysriskejä Euroopassa koskevien ohjesuositusten ja tietojen päivitys.

Ei-tyhjentävä luettelo vuosiksi 2021–2024 suunnitelluista toimista sisältää seuraavat hankkeet:

- kansainvälinen tiedonvaihto parhaiden käytettävissä olevien tekniikoiden (BAT) käytöstä teollisuuden päästöjen hallinnassa – vaihe III – OECD toteuttaa
- sammen suojelua koskeva yleiseurooppalainen toimintasuunnitelma – Bernin yleissopimuksen sihteeristö (Euroopan neuvosto) toteuttaa
- helteen ja terveyden yhteyttä koskevien toimintasuunnitelmien ohjeistuksen päivitys – Maailman terveysjärjestö – Euroopan ympäristö- ja terveysasioita käsittelevä keskus (ECEH) toteuttaa.

Ympäristöasioiden pääosaston ja ilmastotoimien pääosaston välillisesti hallinnoimien tämäntyyppisten toimien ohjeelliset määrärahat vuosina 2021–2024 ovat 3 miljoonaa euroa.

5.4.2. Rahoitustuki yksityisen sektorin energiatehokkuusinvestointien aktivoimiseen

UNEPin kanssa tehty kustannusten jakamista koskeva sopimus yksityisen sektorin energiatehokkuusinvestointien aktivoimisesta Energy Efficiency Financial Institutions Group (EEFIG) -asiantuntijaryhmän kautta Euroopan komission ja YK:n ympäristöohjelman välisen, yhteistyökautta 2020–2024 koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan liitteen luvun 2.” Enhancing climate neutrality and clean energy” puitteissa.

EEFIG-ryhmän työ edistää merkittävästi energiatehokkuuteen kohdistettavan yksityisen rahoituksen nopeuttamista keskittyen tällä hetkellä Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja EU:n elpymissuunnitelman puitteisiin.

YK:n ympäristöohjelman rahoitusaloitteelle (UNEP FI) annetaan tehtäväksi tiettyjen EEFIG-toimien täytäntöönpano kustannusten jakamista koskevissa sopimuksissa määriteltyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

UNEPille myönnettävä rahoitustuki saa olla enintään 0,6 miljoonaa euroa kaudella 2021–2024.

5.5. Muista rahoitusmuodoista rahoitettavat hankkeet, jotka sisällytetään 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuun 85 prosenttiin

Life-asetuksen 9 artiklan 3 kohdan mukaan vähintään 85 prosenttia Life-ohjelman talousarviosta osoitetaan avustuksiin, muista rahoitusmuodoista rahoitettaviin hankkeisiin monivuotisessa työohjelmassa määritetyssä laajuudessa ja rahoitusvälineisiin rahoitusta yhdistävien toimien muodossa.

Toimet, jotka voidaan ottaa huomioon laskettaessa 85 prosentin vähimmäiskynnysarvoa 9 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti, ovat seuraavat:

- erilaiset palkinnot, mukaan lukien kaikki niihin liittyvät menot (esimerkiksi Green Leaf- ja Euroopan vihreä pääkaupunki -palkinnot, yrityksille myönnettävä EU:n ympäristöpalkinto ja Natura 2000 -palkinto)
- tuki, asiantuntemuksen vaihto ja verkottuminen, jotta voidaan parantaa eri sidosryhmien osallistumista EU:n ympäristö- ja ilmastopolitiikan suunnitteluun, täytäntöönpanoon ja täytäntöönpanon valvontaan (esimerkiksi siirtymävaiheessa olevien hiilialueiden foorumi, ilmastosopimus, kaupunginjohtajien ilmasto- ja energiasopimus, Green City Accord -aloite, energiatehokkuuden rahoituksen markkinapaikka, EU:n kestävän energian teemaviikot, kestäviä energiainvestointeja koskevat foorumit, uusiutuvaa energiaa käsittelevä puhtaan energian teollisuusfoorumi sekä Life-ohjelman kansallisia yhteyspisteitä tukevat verkostotoimet, mukaan lukien koulutus, keskinäiseen oppimiseen liittyvät toimet ja tapahtumat kokemusten jakamiseksi)
- valmiuksien kehittäminen ja koulutus sekä muuntyyppinen tuki jäsenvaltioille ja muille toimijoille, jotka vastaavat EU:n lainsäädännön ja politiikan täytäntöönpanosta, mukaan lukien tekninen tuki vihreiden investointien tunnistamiseen ja edistämiseen, vertaisarvioinnit, ohjeiden laatiminen ja parhaiden käytäntöjen vaihto (TAIEX-EIR Peer to Peer -välineet, yhteistyö kansallisten tuomarien kanssa, jäsenvaltioiden valmiuksien kehittäminen kansallisten päästökartoitusten laatimiseksi sekä energiatehokkuusriskien vähentämiseksi perustettu tietokanta (De-risking Energy Efficiency Platform, DEEP))
- tuki tiedonkeruulle, tietotekniikkajärjestelmille, tietokantatutkimuksille ja erikoistuneille elimille, joiden avulla sidosryhmät voivat saada ja/tai käyttää ympäristö- ja ilmastotietoja (esimerkiksi LUCAS-tutkimus, Euroopan metsätietojärjestelmä (FISE), Euroopan vesitietojärjestelmä (WISE), teollisuuden päästöjä koskevien innovaatioiden

seurantakeskus, Euroopan vieraslajien tietoverkosto (EASIN), EU:n energiaköyhyyden seurantakeskus ja Life-hanketulosten tietokanta)

- unionin päästökauppajärjestelmän (unionin rekisterin) ja johdannaissovellusten (tarkkailu, raportointi, todentaminen ja akkreditointi, kansalliset päästörajat, markkinavakaussuvaranto) asianmukainen toiminta ja turvallisuus, huutokauppapaikka mukaan luettuna
- välillinen hallinnointi kansainvälisten järjestöjen (kuten WHO, OECD, UNFCCC, UNEP, FAO, IEA, EIP) kanssa Life-asetuksen 3 artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi (esimerkiksi energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan tehtäviin investointeihin, joiden kohteena ovat rakennukset ja jotka säästävät energiaa ja vähentävät päästöjä, liittyvän teknisen tuen välillinen hallinnointi).

Komissio raportoi komitealle vuosittain näille hankkeille edellisenä vuonna osoitetuista määrärahoista.

6. KUMULATIIVINEN RAHOITUS

Joissakin tapauksissa Life-varoja voidaan käyttää muista EU:n ohjelmista peräisin olevien varojen lisäämiseen, täydentämiseen tai yhdistämiseen. Näin voidaan esimerkiksi edistää, lisätä tai ohjata joitakin keskeisiä ympäristö- tai ilmastokysymyksiä koskevia erityistoimia muissa ohjelmissa.

Tämäntyyppisellä rahoituksella pyritään kehittämään yhteisiä toimia, optimoimaan synergioita ja/tai saavuttamaan Life-ohjelman erityistavoitteita. Niiden tarkoituksena on varmistaa tehokkaampi vipuvaikutus ja mahdollistaa lopullisten tuensaajien / loppukäyttäjien tuen parempi koordinointi.

Kumulatiivista rahoitusta voidaan käyttää rahoittamaan Life-ohjelman osuutta muiden EU:n ohjelmien ja rahoitusvälineiden kanssa yhdessä rahoitettavista toimista, esimerkiksi ehdotuspyynnöistä, erillisavustuksista, tarjouspyynnöistä tai rahoituksen yhdistämiseen perustuvasta tuesta.

6.1. Hallinnointitapa

Toimintaa hallinnoi suoraan komissio tai yksi toimeenpanovirasto. Välillistä hallinnointitapaa käytetään, jos se on perusteltua toiminnan tyypin perusteella.

6.2. Täytäntöönpanosta vastaava elin

Jos tämän toiminnan hallinnoimisesta voisi vastata useampi kuin yksi organisaatio, valitaan organisaatio, joka hallinnoi mahdollisimman samankaltaista toimintaa, toiminnan tarkoitus ja sisältö huomioon ottaen.

6.3. Täytäntöönpanosäännöt

Toimintaa hallinnoidaan ottaen mahdollisuuksien mukaan huomioon kyseisissä ohjelmissa voimassa olevien sääntöjen noudattaminen.

Jos säännöt eroavat toisistaan ja/tai halutaan välttää hakijoiden liiallista kuormittumista, sovelletaan niitä sääntöjä, joilla varmistetaan täytäntöönpanon tehokkuus, mahdollisimman laaja osallistuminen ja mahdollisten hakijoiden kannalta mahdollisimman yksinkertaiset menettelyt.

Ehdotus- tai tarjouspyynnöistä on tiedotettava asianmukaisesti ohjelman verkkosivuilla.